salvus erit sic tamen quasi per ignem.
Hoc autem nos iudaizantes ex-
planationem tropicam repudi-
are cogunt aut iudei esse cogent
et tam observationem sabbati cu-
stodire precipiunt aut ita reprehendere
salvatorem qui iussit in sabbato
paralitico portare lectulum suum
evangelista dicente propterea magis
querebant eum iudei interficere non
solum quia solvebat sabbatum sed
et patrem suum dicebat deum equa-
lem se faciens deo. **Incipit
quartus liber prologus in Ieremiam.**

Semper dyabolus
bono operi immi-
net ubique
gradientibus ponit
laqueos narrante propheta de sa-
tellitum eius insidiis iuxta
semitam miserunt scandalum posue-
runt mihi et evangelio hoc ipsum
plenius instruente quod volatilia celi
iuxta viam iacta semina di-
ripiant atque dispergant. Cuius
rei principio fratris Eusebii usus
sum sequente sermone monstrabit
cultus et de toto orbe huc
confluentium turbis et sanctorum
fratrum monasteriique curis occu-
patus commentarios in Ieremiam
per intervalla dictabam ut quod
deerat otio suppleret industria
cum subito heresis Pythagore
et Zenonis Apoteias Kay [...] id est
impassibilitatis et impec-
cantie que olim in Origene et
deinceps in discipulis eius Grunnio

Euagrioque Pontico et Iovi-
niano iugulata est cepit revi-
viscere et non solum in occiden-
tis sed de orientis partibus sibi-
lare et in quibusdam insulis pre-
cipueque Sicilie et Rhodi ma-
culare plerosque et crescere per
dies singulos dum secreto do-
cent et publice negant. Qui-
bus respondere dum tacemus et dolo-
rem silentio devoramus [...]
fratrum expositi[...] animo com-
pulsus sum. Nec tamen huius-
que propter ut auctorum nomina
ponere malens eos corri-
gi quam infamari. Neque enim homi-
num sed errorum inimicus sum
qui in lucem talionis et ge-
mini sui doloris illiderent.
Veteres magistrorum suorum calump-
nias concinnantes tantum elin-
gues et miseri demonstraverunt
ut ne maledicere quidem suis ver-
bis potuerint. Quorum nuper temporibus
editis adversum eos libris [...]
nemine confutati sunt. Quos qui
legere voluerit liquido perviderit
tunc eos magis ipsa esse mu-
tos qui latrare nesciunt. Ha-
bentes quidem voluntatem et rabiem
mentiendi sed artem fingendi
et latrandi non habentes. Quibus
loquar compendio. Aut bona
sunt que docet aut mala. Si
bona defende libere. Si

mala. quod omnibus miseros er-
rore vigilantes. Iterumque fidei
ad decipiendos simplices quos-
que iactantes expositionem. Que
si vera est, cur absconditur? Si
falsa, cur scribitur? Ergo quia
est ista infamia? Sapiente
apostolo ut parati simus ad satis-
faciendum omni poscenti nos ra-
tionem de ea que in nobis est spe.
Et propheta clamante: loquebar de
testimoniis tuis in conspectu regum
et non confundebar. Isti fugiunt
publicum et susurrant in angu-
lis proditorum. dolentesque qui pro suis
que sua metuunt confiteri. Sunt
quia generaliter adversum viam quod
et hereticos diximus se para-
verunt. malumque confacere dissi-
mulata diu indignatione pro-
nunciat. Quod si tacuerimus no-
bis est ne veterem legem videamur
necessitatem. si superbissimam
heresim spiritualis mutationis tu-
emur. ergo sustinendo nobis erunt
auctores pro parte fidei. et dicendum
cum propheta: versatus sum in miseria
dum mihi infigitur spina. Tempo-
ribus audiat illud apostoli: O-
bedire deo magis oportet quam homi-
nibus. Et iterum: Si hominibus placerem Christi servus
non essem. Heu hec in proprio nisi
tacuerint ergo plenius exequemur
nunc receptum in Ieremiam carpamus

iter. et quartum meum volumen
breviter ~~[illegible]~~ transcurrentes.
In hiis tamen que obscura fuerint im-
moremur. Capitulum 18

Verbum quod factum est ad Ieremiam
a Domino dicens. Surge et
descende in domum figuli. et ibi
audies verba mea. Et descendi in do-
mum figuli. Et ecce ipse faciebat
opus super rotam sine lapides.
et dissipatum est vas quod ipse fa-
ciebat e luto manibus suis. Con-
versusque fecit et rursum fecit illud vas
alterum sicut placuerat in oculis eius
ut faceret. Et factum est verbum Domini
ad me dicens. Numquid sicut figulus
iste non potero facere vobis domus
Israel ait Dominus. Ecce sicut lutum in
manu figuli. sic vos in manu mea
domus Israel. Repente loquar adversum gentem et adversum regnum ad
loquar adversum gentem et adversum
regnum. ut eradicem et auferam
et destruam et disperdam illud. Si pe-
nitentiam egerit gens illa a ma-
lo suo quod locutus sum adversus eam.
agam et ego penitentiam super malo quod
cogitavi ut facerem ei. Et subi-
to loquar adversum loquar de gente et
regno ut edificem et plantem illud.
Si fecerit malum in oculis meis
ut non audiat vocem meam penitentiam
agam super bono quod locutus sum
ut facerem ei. Donec quidem sen-
sus ad intuendum et intelligentiam

animi percipit. auditu. odora
tu. gustu. tactu. Sed magis mente
retinet quod oculis cernit. Unde iu
betur propheta ire ad domum figuli. et
ibi dominum audiret precipientem. Cumque
ait preterisse et descendisse in do
mum figuli. faciebat ipse opus
super rotam. quam hebrei obni abigniu
te seducti lapides transtulerunt.
et pro qualitate loci
et diversitate pronuntiationis
et organum. id est rota figuli vo
catur et lapides. Cumque inquit cer
nere vas e luto fieri. subito dis
sipatum est. hoc dei agente providen
tia. ut manus artificis dum ne
sciret errore suo parabolam fi
guraret. Rursumque ille figulus
quod vas e luto rota currente per
diderat. fecit aliud sicut ei visum
est. Dixitque dominus ad prophetam.
Sicut figulus iste hanc potesta
tem habet. ut ex eodem luto rur
sus faciat quod fuerat dissipatum.
ego in vobis qui quantum in vobis est
perisse videmini hoc facere non
potero? Et ut liberum signifi
caret arbitrium dicit se et ma
la comminari genti et regno il
li vel illi. et rursum bona. nec
tamen hoc venire quod ipse pre
dixerit. sed e contrario fieri. ut et
bona malis eveniant si ege
rint penitentiam. et bonis mala

si post repromissionem fuerint
ad peiora conversi. Et hoc dicit
non quo ignoret deus hoc vel id
gentem aut regnum esse facturum.
sed quo dimittat hominem volunta
ti sue. ut vel premia vel penas
suo merito recipiat. Nec sta
tim totum erit hominis quod evenit.
et. sed eius gratie qui cuncta
largitus est. Ita enim libertas
arbitrii reservanda est. ut in omni
bus excellat gratia largitoris. Iux
ta illud propheticum. Nisi dominus edi
ficaverit domum. in vanum labora
verunt qui edificant eam. Nisi dominus
custodierit civitatem. in vanum
vigilabit qui custodit eam. Non
enim volentis neque currentis.
sed miserentis est dei.

Nunc ergo dic viro iuda et ha
bitatori ierusalem. dicens. Hec sic
dicit dominus. Ecce ego fingo contra
vos malum. et cogito contra vos
cogitationem. Revertatur unusquisque
a via sua mala. et dirigite
vias vestras. et studia vestra. Qui
dixerunt. Desperavimus. sic confor
tabimur. post cogitationes enim nostras
ibimus. et unusquisque secundum pravitatem sui
quod placuit cordis sui mali fa
ciemus. Ideo hec dicit dominus. Interro
gate gentes. Quis audivit talia
horribilia que fecit nimis virgo
israel. Implevit dominus parabolam quam

et a spīi et s̄monibꝫ do cue-
rit. et dicit. ecce ego fingo
cont̄ vos malū et figulꝰ In-
ti. Malū at iuxta ysaiā qui
dicit. faciēs pacē et creans
malū. nō quo ꝑ se malū sit
sed qꝛ patientibꝫ malū ēe vide-
at. Et cogito contr̄ vos cogita-
tionē. id ē pro mito in seq̄ sē-
tenciā. Mutate opa et dirigi-
te vias vr̄as vt et prosꝑis
pena mutet. Qui mag̃ cōtrario
dixerūt. Confortabim̄ in mal'
videl' opibꝫ. sive iux̄ ngla
desꝑavimꝰ. et iux̄ symachū
defecimꝰ. Qd̄ vtriūqꝫ offend'
deū. vt aut nequaq̄ putet
se posse salvari. aut ad pla-
candū deū nō defecisse. Et ꝑ
~~passio~~ cogitaciones ind'
mitiābimꝰ. vbi est g̃ absq̄ argua-
ta liberi arbitrii potestas.
et pprie ibidē cū volūtatis
~~voluntatis~~. cū grandis of-
fensa sit dei. sequi cogitati-
ones suas. et pravi cordis
face volūtatē. Ꝑptea infert
dices. Interogate gētes et
oēs in circuitu nationes.
qs fecit q̄s audierit ꝑ vol'
serviens q̄ fecit nimis vir-
go isrl'. virginē at vocat
eo qꝫ vni deo serviēt dicē-
te pph̄a. notus in iudea deꝰ:
in isrl' magnū nomē eius.

Numquid deficiet de petra
agri nix libani aut evelli
potuit aque erumpentes
frigide et defluētes. xv. Hu
qd deficiet de petra vbera. aut
nix de libano aut de cli habita
quā violen e sublata vento.
Tale quid et illud virgilianū
sonat. ~~ergo~~ Ante leves ergo pas-
centur in ethere cervi. Et freta
destituent nudos in litore pisces
Quā nr̄o illiꝰ labatur pectore
vultus. Et in alio loco. In fre-
ta dū fluvii current. dū monti-
bꝫ vmbre lustrabūt. Convexa
polus dū sydera pascet. Semp
honos nomēqꝫ tuū laudesqꝫ
manebūt. Quomō mag̃ nix
de libani sūmitatibꝫ deficere
nō pt. nec vllo tpe oīs liques-
cit solis ardore superat'. Aque-
tesqꝫ de motibꝫ vivi neqꝫ
siccant' in fontibꝫ. sic meū no-
mē. qd ꝑ se stabile ē a tꝫ ppe-
tuū. nō potit immutari. et ta-
mē cū cetere nature ordinē
servet. pplꝰ meꝰ oblitꝰ ē mei.
Sequitur enim. Quia oblitꝰ ē
mei ppłus meus frustra libātes
et impingētes in viis suis in se-
mitis scłi sine sempiternis vt
ambularet p eas iter nō tritū.
Qui obliviscitur dei et relinq̄t
eū. qui dicit. ego sū via. libat
qꝫ dijs alienis. Impingit in
viis suis. nequaq̄ dei s̄ suis.

et antiquas sempiternasque semitas dereliquit. que omnium sunt sanctorum trite vestigiis colentium deum. Isti vero ambulaverunt in itinere non trito. et relicto cultu dei idola venerati sunt. propterque meretur pena que sequitur. Et fieret terra eorum ~~deserta~~ in desolationem. et in sibilum sempiternum. Omnis qui preterierit per eam obstupescet et movebit caput suum. Et quia dereliquerunt antiquum cultum dei et pravas idolatrie semitas sunt secuti. propterea terra eorum redacta est in solitudinem et in miraculum omnibus sibilumque. ita ut qui terram quondam et urbem florentissimam viderant in desertum et cineres eam collapsam admirentur et stupeant. et mentem suam gestu corporis indicent. Hoc est enim movere caput. et stuporem mentis sibilo demonstrare. Quod plenius et rectius post adventum domini intelligimus esse completum. quando nullus iudeorum terram quondam et urbem suam ingredi lege permittitur. sed eam ad planctum venerint mirantur et deflent vaticinia prophetarum opere completa. Sicut ventus urens dispergam eos coram inimico. dorsum et non faciem ostendam eis in die perditionis eorum. Usque hodie sententia dei permanet in iudeis. In toto orbe dispersi

sunt coram inimico diabolo. vel inimicis demonibus. et cunctis diebus ac noctibus in synagogis sathane invocant nomen dei. dorsum et non faciem suam ostendit eis ~~eis~~ deus. ut intelligant eum recedentem. et numquam ad se venientem. Dies autem perditionis iudaice. hoc tempus est post passionem salvatoris usque ad consummationem seculi. ut postquam intraverit plenitudo gentium. tunc omnis israel salvus fiat. Et dixerunt. Venite et cogitemus contra ieremiam cogitationes. non enim peribit lex a sacerdote. neque consilium a sapiente. neque sermo a propheta. Venite et percutiamus eum lingua. et non attendamus ad universos sermones eius. Ista et tunc iudeorum contra ieremiam sive dominum salvatorem. et hodie hereticorum contra servos eius cogitatio est. ut calumnias struant. et sanctos viros accusatione preveniant. nec cogitent quid illi veritatis loquantur. sed quid ipsi struant mendacii. Iactant enim in sacerdotibus et sapientibus et pseudoprophetis suis. legem dei et consilium et eloquium permanere directe scripture. In pusam animam non introibit sapientia. Attende domine ad me. et audi vocem adversariorum

meor. Nunquid redditur pro bono
malum. quia foderunt foveam anime
mee. Recordare quod steterim in
conspectu tuo. ut loquerer pro eis bonum
et averterem indignationem tuam
ab eis. Propterea da filios eorum in
famem. et deduc eos in manus gla
dii. Fiant uxores eorum absque
liberis et vidue. et viri earum
interficiantur morte. Iuvenes
eorum confodiantur gladio in pre
lio. Audiatur clamor de domibus
eorum. In typo quidem salvatoris
hec a populo iudeorum ieremias vi
mina (?) petitur. Que in postea ba
bilonis venientes vastantur. sed
plenius atque perfectius complentur
in christo. quando et urbe subversa a
romano gladio trucidati
sunt. Non ob idolatriam que eo
tempore non erat. sed ob interfectio-
nem filii dei. quem cuncti simul ipsis con
clamaverunt. Tolle tolle talem
non habemus regem nisi cesarem. Et
imprecatio eorum eterna dampnati
one completa est. Sanguis eius super
nos et super filios nostros. Fode
runt enim christo foveam et dixerunt
Auferamus eum de terra viven
cium. Qui tante ergo eos misericordie
fuit. et stetit in conspectu patris.
ut loqueretur pro eis bonum. et a
verteret indignationem illius ab
eis. ut in cruce quoque diceret. Pater ig
nosce eis. quod enim faciunt nesciunt.

Manifesta tunc scriptura. ut in
obscurioribus immoremur. neque
deliramenta quorundam. et capti
vitatem celestis ierusalem interpre
tantes. sed per simplicem hystoriam
et manifestissimam prophetiam om
nium verborum et sensuum consideremus (?) per scrip
tores. Adducis eis super eos la
tronem repente. quia foderunt foveam
ut caperent me. et laqueos abs
conderunt pedibus meis. Tu autem
domine scis omne consilium eorum adver
sum me in mortem. ne propicieris ini
quitatibus eorum. et peccatum eorum a fa
cie tua non deleatur. Fiant cor
ruentes sive impingentes in con
spectu tuo. in tempore furoris tui ab
utere eis. sive fac in eis. Si de re
terum (?) intelligimus repentinum
latronem referimus ad nabugo-
donosor. Si de salvatore quod
melius et verius est ad roma
num exercitum. Et ne iniusta vide
atur sententia dei. exponit scelera que
fecerunt contra christum filium dei. et quod
passi sunt. Cum autem infert ne
propicieris iniquitati eorum. et peccatum
eorum a facie tua non deleatur.
nequaquam precari sinit contrarium est.
in quo pro populo deprecatur patrem.
Sed postquam datum tempus penite
ncie preterierunt. et illi in suo scelere
perseveraverunt populi ac seniores
non tam pro se puniuntur quam pro
aliis ne multi peccatorum ceteris
noceat exemplo. Quod quoque infert

fiat in impingentes sibi corruentes
in conspectu tuo illius psalmi et
petri apostoli simile est. et non im
pingentes sunt in lapide offen
sionis et petram scandali. Cuius et in
psalmis propheta meminit. Lapidem
quem reprobaverunt edificantes
hic factus est in caput anguli. a do
mino factum est hoc. ~~et dixit~~
~~dominus~~ Capitulum xix.

Hec dixit dominus. Vade et su
me lagunculam figuli tes
team. et de senioribus populi ac de
senioribus sacerdotum. et egredere
ad vallem filii ennom que est iuxta
introitum porte fictilis sive char
sith. et predicabis ibi clama
bis vel leges ibi verba que ego lo
quar ad te. et dices. Audite ver
bum domini reges iuda et habitatores
ierusalem. Pro laguncula figuli. que
hebraice dicitur. lxx dolio
lum transtulerunt. et pro porta fic
tili aquila. symachus et theo
docio ipsum verbum posuerunt
hebraicum. pro quo lxx
iuxta morem suum pro aspiratio
ne h. littere addiderunt X
grecam. ut dicerent charsith pro
harsith. sicut illud est pro he
bron. chebron. et pro hiericho hiericho
Vult autem scriptura divina non solum
auribus docere populum. sed et oculis
magis eum ut iam diximus mente
retinet quod visu quam quod auditu
ad animum pervenit. Tolle inquit la
gunculam sive doliolum testeum et de

senioribus populi ac sacerdotum
et egredere ad vallem filii ennom.
de qua supra diximus. ubi erat
delubrum baal. et nemus aclu
cens syloe fontibus irrigatus
Ipsa autem inquit vallis iuxta por
tam est que hebreo nomine
hoc est fictilis appellatur. et
predicabis vel leges ibi verba
que ego loquar ~~ad te~~ tecum.
ut tibi audiant que dicturus
sum. Ideo autem ut iam diximus et
predicabis et clamabis et leges
ponitur. quia verbum hebraicum
tria significat. vultque quod dic
turus est et reges iuda audire
et habitatores ierusalem id est et
stirps regia et omnem populum. ut
inexcusabiles sint qui audire
noluerint. Hec dicit dominus
exercituum deus israel. Ecce ego indu
cam afflictionem super malam super locum
istum. ut omnis qui audierit illam tin
niant aures eius eo quod dere
liquerint me. et alienum fecerint
locum istum. et libaverint in eo diis
alienis quos nescierunt ipsi et
patres eorum. et reges iuda et re
pleverunt locum istum sanguine in
nocentium. et edificaverunt excel
sa baal. ad comburendos filios su
os igne in holocaustum baali.
que non precepi. sed cogitavi nec
locutus sum nec ascenderunt in cor
meum. Et hic locus sive quod
ad celestem refertur ierusalem. Quod ne

sep admonea tm hoc dixisse
sufficiat vitanda istiusmodi
explanatione. primo heresim
que maiestatem subvertit. et presti
gias quasdam ecclesiis vocan
tur inducere. nulli autem dubium
quin in templo dei baal ydolum
posuerit. sive in delubro quod
erat in valle filii ennom. ubi
et lucus baal et ara eius
fuit. super quam immolaverunt
et incenderunt filios suos. que
dominus non cogitavit nec locutus
est nec ascenderunt in cor eius
non quod deus futura nescierit. sed
quod indigna sua noticia igno
rare se dicat. iuxta illud eu
angelium. Recedite a me o
perarii iniquitatis. nescio vos.
Novit enim dominus eos qui sunt sui.
et qui ignorat ignorabitur.
vel certe Andropopathos. et
hec de deo accipienda sunt talia.
Omnis autem hereticus derelinquit
deum. et alienum facit locum ha
bitatione dei. quem sua fraude
polluerit. et libat diis alienis
quos nec ipse noverat. nec
patres eius. videlicet apostoli et apostolici
viri. Reges autem iuda hoc est he
reticorum prinarche implent locum
quondam dei. sanguine deceptorum
et innocencium. Nisi enim stultus
et simplex fuisset non cito pervertere
tur. et edificant excelsa baali
um de sublimibus disputare se
dicunt. et combusserunt filios ~~filios~~
~~filios~~ suos ydolo. quos in heresi
genuerunt. Que omnia dominus igno
rare se dicit: nec umquam ascendis
se in cogitatione suam.

Propterea ecce dies venient dicit
dominus. et non vocabitur locus iste
amplius tophet. et vallis filii
ennom. sed vallis occisionis.
lxx. Ideo ecce dies veniunt di
cit dominus. et non vocabitur locus iste
amplius ruina et poliandrion
filii ennon. sed poliandrion
occisionis. Que sit vallis filii
quam hebraice dicitur
unde et gehenna appellata pu
tant supra diximus. Miror autem quod
sibi voluerit lxx. pro tophet
diaplosin. hoc est ruinam.
ponere. et pro valle poliandrion.
quod significat virorum multitudinem.
nisi forte ex eo quod ibi populus cor
ruerit. et cesa sit hominum multi
tudo. vel spiritualiter in errore ydo
latrie. vel iuxta litteram a babilo
nio exercitu. quod in consequentibus ma
nifestius legitur. **E**t dissipa
bo consilium iude et ierusalem. in loco
isto. et subvertam eos gladio
in conspectu inimicorum suorum. et in
manu querencium animas eorum. et da
bo cadavera eorum escam volati
libus celi. et bestiis terre. et ponam
civitatem hanc in stuporem. et in
sibilum. Omnis qui preterierit per eam

obstupescet et sibilabit super uni-
uersa plaga eius. Et cibabo eos
carnibus filiorum suorum et carnibus fi-
liarum suarum et unusquisque carnem
amici sui comedet in obsidione
et angustia in qua arctabunt eos
inimici eorum et qui querunt animas eorum.
Quamquam hec et in babilonica
captiuitate contigisse nouerimus,
tamen plenius referuntur ad tem-
pora saluatoris quando obsessi
sunt a vespasiano et tito et ciui-
tas eorum adriani temporibus in
cineres collapsa est. ut
qui obtulerant filios suos ido-
lis ipsi eos postea famis ne-
cessitate compulsi in ciborum usum
uerterent. carnesque eorum darentur
uolatilibus celi et bestiis terre.
ut qui dei muneribus abusi
fuerant in impietatem et propria
uiscera idolis immolarant, ue-
tres suos sepulchra facerent liberorum.

Et conteres lagunculam in o-
culis uirorum qui ibunt vel egre-
dientur tecum. et dices ad eos.
Hec dicit dominus exercituum. Sic
conteram populum istum et ciuitatem
hanc. sicut conteritur vas figuli quod
non potest ultra restaurari. Hec
spiritualiter non de babilonia sed
de romana dicit captiuitate.
Post babilonios quippe et urbs
instaurata et populus reductus
reductus in iudeam et habitatione
pristine restitutus est. Post capti-
uitatem autem que sub vespasia-
no et tito. et postea accidit
sub adriano. usque ad consumma-
tionem seculi ruine ierusalem
permansure sunt. Quamquam sibi iu-
dei auream atque gemmatam ierusalem
restaurandam putent. rursusque
victimas et sacrificia et con-
iugia sanctorum. et regnum in ter-
ris domini saluatoris. Que licet
non sequimur. tamen dampnare
non possumus. quia multi ecclesias-
ticorum virorum et martires ista
dixerunt. ut unusquisque in sen-
su suo habundet. et domini cuncta
iudicio reseruentur. Quomodo
autem vas fictile et testeum si fra-
ctum fuerit in antiquam speciem
non potest reformari. sic et
populus iudeorum et ierusalem sub-
uersa statum pristinum non ha-
bebunt. Denique et cassum nomen
est ipsius hodie ciuitatis. et ab
elio adriano elia dicitur. et ab
habitatione pristina. pristinum
quoque nomen amisit ad decrescen-
dam superbiam habitatorum eius. Hec
autem ruine et restitutionis
vocabula non urbem signifi-
cant. sed locum. nec diuinarum
quandam magnitudinem per quam
perierit populus iudeorum. sed gloriam
sanitatis quam nunc paruula

possidet bethleem nō habens
ciu̾ et gemmas · s3 pane qui ex ea
natus ē. Et in tofeth sepe
lient̾. eo q̄ nō sit locus aliq̄
ad sepeliendū̄. sic facia loco
huic ait dn̄s et hītatoribz ei9
vt ponā ciuitatē istā sicut to
feth sū vt ruinā. erūt domꝰ
ierl̄m. et domꝰ regū iuda sic̄
locus tofeth sū ruine. Quia
in lxx inferī. oīs domꝰ regū
iuda. ꝑ locus tofeth ī hebr̄ico
nō habꝫ. Et seq̄tur Inmūde
oīs domꝰ in quarū domati
bz siue tectis sacrificauert
oī milicie celi. et libauerunt
libamīa dn̄s alienis. Quod
sup̄ dixerat nō vocabꝫ locus
iste āplius tofeth. et vallis
filij ennom. s3 vallis occisionē.
nīc ponit māifestiꝰ q̄ tanta
in ipō loco futura sit cedes.
vt ibi aceruatim ꝑple sepeli
atur. Et locus q̄ndā religiōis
fiat tumulꝰ mortuorū. ipsa
quoq3 ciuitas q̄ huic īminet
loco fiat sicut tofeth. ꝑ quo
lxx ruinā trāstulerūt. Domꝰ
quoq3 ih̄rl̄m regiaq3 palacia
ī ruinas similes v̄tentur.
Causaq3 reddit̾. et q̄ īmū
de fuerit. et ydolatē polluite
scelere pro eo q̄ in domati
bz et tectis eorū soli et lune
et stellis celi īmolauerunt

et thura īcenderūt. nec hoc
fuerunt errores celi. s3 īmola
uerit demōnib3 et libauerunt
vel fuderunt dn̄s alienis.
Venit at̄ ieremias de tophet
quo miserāt eū dn̄s ad ꝓ
phetandū. et stetit in atrio do
mꝰ dn̄i et dixit ad oēm ꝑplm.
Hec dicit dn̄s exercituū dꝫ isrl̄.
Ecce ego inducā sr̄ ciuitatē
hanc. et sup̄ ōnes vrbes eiꝰ
vniūsa mala q̄ locutꝰ sū
adūsū eā. q̄m indurauerunt
ceruicē suā vt nō audirent
sermones meos. Postq̄ī
tofeth ꝑnūtiab3 ꝑpli sermonibz
quos iusserat sc̄m ieremias
ꝯfregit laguncula sū doliū. ꝯ
ꝑphauit vbi3 dn̄i ad ostendū
ꝑplm. et ciuitatē ih̄rl̄m reuer
titur et stat in atrio domꝰ
dn̄i. et vniūse loq̄tur multa
dn̄i. que ad locū tofeth ireno
luerat. q̄ inductꝰ sit dn̄s
sup̄ ciuitatē irl̄m. et sup̄ oēs vr
bes eius mala que locutus sit
adūsus eā. Et ne putem9 cru
delē eē sētenciā reddit cau
sas cur inductꝰ sit mala
q̄m inq̄t indurauerūt ceruicē
suā. vt nō audirēt sermones
meos. et post multiq̄ī ipie quide
tates noletes agē pniām. Ca^m
Et audiuit phassur 20
filius emmer sacerdos

qui constitutus erat princeps in do-
mo domini ieremiam prophetantem ser-
mones istos. et percussit phas-
sur ieremiam prophetam. et misit
eum in nervum quod erat in porta
beniamin superiore in domo domini.
Pro phassur lxx transtulerunt
phassor qui interpretatur oris ni-
gredo. et pro nervo quem nos
diximus lxx et theodotio verte-
runt cataracten. symachus
basanistirion sive blotyryi-
on. quod utrumque tormenta
significat. nos autem nervum diximus
more vulgari. quod genus tor-
menti in actibus etiam apostolorum le-
gimus. quando apostoli paulus et sy-
las in custodiam carceris traditi
sunt. Iste autem erat pontifex
templi. et data sibi sacerdotii
dignitate in persecutionem abutitur. non
ut doceat. et sermone corripi-
at. sed cruciatibus terreat. Unde et
salvator et apostolus paulus iussi-
one pontificis verberantur. Nec mi-
rum si hodieque servi dei cedantur et a
phassor mittantur in carcerem et
horribili custodia reserventur.
Datur ei hec potestas a deo.
ut prophetarum ostendatur fides. non
tamen maior est ille qui cedit.
sed fortior iste qui ceditur. Et pa-
tienter propheta suscipit iniuriam di-
vine reclamat ad verbera. sed con-
siderat in penitentiam. Et nomen eius

sonat de quo sepe nigredo gene-
ratur. non parentis vicio. sed sce-
lere degenerantis. Tormentum
autem quo cruciatur propheta invenitur
in parte dextera quod interpretatur
beniamin. et in porta sublimi
que non veritate indicat. sed in
iusta pontificis potestate
Cumque illuxisset in crastinum
eduxit phassur ieremiam de ner-
vo. et dixit ad eum ieremias. Non
phassur vocavit dominus nomen tuum.
sed pavorem undique. Et hic itaque
nomen pontificis quod tormentis genus
similiter omnes ut supra interpretati
sunt. Mutatur autem nomen ponti-
ficis ut ex nomine futurorum supplicium
demonstretur. Nequaquam inquit ha-
bebis omen nigredinis. et inique
imperium potestatis. sed captivus du-
ceris babiloniam. hoc enim signifi-
cat pavor undique sine periculo
tu ut tremens et proprie salutis in-
certus. huc illucque circumspiciens
et venientes contra te adversarios
reformidas. Pro pavore quod in
hebreo scriptum est lxx
et theodotio metoikon. id
est migrantem aquila et secunda
editio peregrinum. symachus circum-
spectionem. symachus ablatum.
sive congregatum et coactum interpre-
tati sunt. Quia hec dicit dominus
Ecce ego dabo te in pavorem
te et omnes amicos tuos. et cor

ruent gladio inimicorum suorum. et
oculi tui videbunt. et omnem iudam
dabo in manum regis babilonis
et traducet eos in babilonem
et percutiet eos gladio. et dabo
universam substantiam sive fortitu-
dinem civitatis huius. et omnem
laborem eius. omneque precium sive
gloriam. et cunctos thesauros re-
gum iuda dabo in manu inimicorum
eorum. et diripient eos et tollent et
ducent in babilonem. Tu autem phas-
sur et omnes habitatores domus tue
ibitis in captivitatem. et in babilo-
nem venies. et ibi morieris. ibique
sepelieris tu et amici tui quibus
prophetasti mendacium. Iuxta superio-
rem interpretationem qua phassur
nomen fuerat interpretatum ut ap-
pellaretur magur quod lxx similiter trans-
tulerunt ut significaret vel pa-
vorem vel peregrinationem vel sub-
lationem. et transtulerunt et com-
migrationem. comminatur ei
cum amicis suis. id est iamque capi-
endum. tradendumque hostium ma-
nibus. et cunctum populum tribus iude.
babilonii regis manibus opprimen-
dum. aliosque interficiendos gla-
dio et alios ducendos in capti-
vitatem. et universas divitias tam
urbis quam thesaurorum regum ab ini-
micis esse capiendas. ipsumque
phassur cum omni cognatione sua
et familia ducendum in capti-
vitatem. et in babilone esse mori-
turum. eo quod populum suo mendacio
decepit. nequaquam illi vera et tris-
tia. sed pro mendacium prospera pol-
licendo. Simulque animadvertenda
prophete patientia atque prudentia
qui missus in carcerem tacet. et sile-
ntio vincit iniuriam. nec tamen dissi-
mulat quod sciat esse venturum. ut sal-
tem sic pseudopropheta pontifex
peccare desistat. et dei clementiam
deprecetur. Seduxisti me domine
et seductus sum. sive decepisti me
domine et deceptus sum. fortior me fu-
isti et invaluisti. sive obtinuisti
et potuisti. Factus sum in derisum
tota die. Omnes subsannant me.
quia iam olim loquor vociferans
iniquitatem. et vastitatem clami-
to. sive quia amaro verbo meo ri-
debo. prevaricationem. et miseriam
invocabo. Dicit propheta se a domino
esse deceptum quia in principio au-
dierat prophetam gentibus dedi te. Et i-
terum. Ecce constitui te hodie super gen-
tes et super regna. ut evellas et de-
struas. et disperdas et dissipes. et
edifices et plantes arbitratus sit
nihil se contra populum iudeorum. sed
contra diversas in circuitu nationes
esse dicturum. Unde et prophetiam libenter
assumpserit. et evenisse contra
ut captivitatem ierusalem predicens perse-
cutiones et angustias sustinet.
Et quia intulit. factus sum in derisum

tota die. omnes subsannant me eo
quod estimet illum dimissa mentitum.
et nichil quod predixit esse
ventura mendacia fuerit. Et prophe-
ta enim putaverat statim futurum
quod dominus minabatur. et populus estima-
bat nequaquam ultra venturum quod
statim non venerat. Atque vocife-
ror vastitatem babilonis. et ini-
quitatem hostium. per quam opprimendus
sit populus meus. Deinde autem sequitur
lex in eo quod dixerat quia amaritudine
o verbo videbo predicationem et mise-
riam in corde. Hic sensus a
Dico presentem tristiciam futuro
gaudio commutandam. Iuxta illud
quod scriptum est. Beati flentes quoniam
ipsi ridebunt. Et ideo miseriam
et iniquitatem. afflictionemque libe-
ter sustineo ita ut tempus et in mo-
te eas et brevitatem in inmense felici-
tatis eternitate conpensem.

Quia factus est mihi sermo domini in ob-
probrium et in derisum tota die. Et
dixi. Non recordabor eius. sive neque
nominabo dominum nec loquar ultra in
nomine illius. Et factus est in corde
meo quasi ignis exestuans. claususque
in ossibus meis. et defeci sum disso-
lutus sum ferre non sustinens. Audivi
enim contumelias sive vituperationem
multorum. et terrorem in circuitu. sive
congregatorum undique. persequimini et perse-
quamur eum. Clamate me atque
dicite. quia babilonis veniret
exercitus. et omnia hostilis gladius
predaretur. visus est mihi sermo domini
in obprobrium atque derisum. dum
tarditatem prophetie putant esse men-
dacium. Quamobrem in mea mente
decrevi. ut ultra ad populum dei
verbis non loquerer. nec nomen
illius nominarem. Quod cum pudore
superatus verecundie quidem. sed
stulte constituisse. factus est mihi
corde meo quasi ignis exestuans.
claususque in ossibus meis. sive
undique dissolutus sum. ita ut fer-
re non possem. Conceptus enim ardor
sermo divinus nec ore prolatus
ardet in pectore. Unde et paulus
loquitur. Si evangelizavero non
est mihi gloria. necessitas enim mihi incum-
bit. Ve enim mihi est si non evan-
gelizavero. Si enim volens hoc
ago mercedem habeo. Si autem in-
vitus: dispensatio mihi credita est.
Et in athenis videns ydolatrie
deditam civitatem. incitabatur
spiritu. et tota mente fervebat.
Et post modicum in eodem volu-
mine legimus. Cum venissent autem
de macedonia silas et thimo-
theus instabat verbo paulus
testificans iudeis esse christum ihesum.
Sed et plerique doctorum usque ho-
die in ecclesia similia sustinent
audientes vituperationem mul-
torum congregatorum adversum se in cir-
cuitu atque dicentium. persequimini

et persequamur eum eo.
Omnes viri qui erant pacifici
mei. et custodientes latus meum
si quomodo decipiatur et praevalea-
mus adversus eum. et consequamur
ultionem ex eo. Dominus autem mecum est
quasi bellator fortis. Cum adversa-
rii surrexerint et amici quondam
atque pacifici fuerint ad bella con-
versi. voluerintque nobis insidi-
as tendere. non magnopere cure-
mus. sed optemus hoc dicere quod
et propheta loquitur. Dominus autem mecum
est quasi bellator fortis. Idcirco
qui me persequuntur cadent et in-
firmi erunt. sive ideo persecuti sunt
et intelligere non potuerunt.
Confundentur vehementer quia
non intellexerunt pro obprobrium
sui ignominiam sempiternam que
numquam delebitur. Quia persecuti sunt
ideo prophetiam non potuerunt intel-
ligere sermonem. et ignorantiam
iam confusio vehemens consecuta
est. nec intellexerunt ignominiam
sempiternam que obtinebat e-
os et nulla oblivione delebitur.
Dicit ergo quod voluerunt viri quon-
dam pacifici. et qui custodiebant
latus meum. et decipere cupiebant.
dummodo iusti viri atque docto-
re ecclesie. post persecutionem tan-
ta vindicta tantaque pena conse-
quantur. Et tu domine exercituum
probator iusti. qui probas iusti-

qui vides renes et cor. videam
queso ultionem tuam ex eis. Tibi
enim revelavi causam meam. So-
lus est dominus qui noverit probare
iustitiam. quia solus est qui cor-
dis interna conspiciat. Unde et
ihesus sciens cogitationes homi-
num non ex profectu ut quidam putant
sed natura deus est. Tale quid
et in psalmis sonat. Non iusti-
ficabitur in conspectu tuo omnis vivens.
Si viventes virtutibus non iustifica-
tur. quanto magis qui peccato mor-
tuus est. Cumque se sciat iustus
habere propugnatorem deum tamen in-
paciencia fragilitatis humane.
quod noluit esse vetitum iam nec
videre desiderat. Cui et revela-
vit causam suam. qui dicit in alio
loco. Mihi vindictam. ego retri-
buam dicit dominus. Felix autem con-
scientia cuius causa domino reve-
latur. dicente apostolo. Omne quod
manifestatur lux est.
Cantate domino. laudate
dominum. quia liberavit animam pauperis
de manu pessimorum. Qui pau-
per est spiritu. nec habet divitias
que recipierunt in hoc seculo con-
solationem suam. et de quibus pau-
lus loquitur. tamen ut pauperum
meliores essemus. cui fuit vindic-
ta a domino consecutus dominum laudat
in spiritu. et se de manu pessimorum
eruptum gratulatur. Hoc autem totum fit non
nostro merito. sed eius gratia qui pau-

perē liberauit. nec hīt diuinas
suꝑbie correctꝰ. sed humilitatem
paupis libati. Maledicta dies
ī qua natus sū. dies ī qua pepe
rit me mr̄ mea nō sit bn̄dicta
maledictꝰ vir sū hō qui annū
ciauit pr̄i meo dicēs. natus ē
tibi filius masculꝰ. et q̄si gaudi
o letificauit eū. Sit hō ille vt ciui
tates q̄s subūtit dn̄s. et nō
penituit eū. Audiat clamorē
mane. et vlulatū in tpe meri
diano. qui sū q̄a me nō interfe
cit a vulua. vt fieret m̄ mr̄ mea
sepulchꝝ. et vulua eiꝰ ꝯceptꝰ
eternus. Quare de vulua egressꝰ
sū vt viderē laborē et dolorē
et ꝯsumerent̄ in ꝯfusiōe dies
mei. Qui putāt aīas fuisse in
celestibꝫ. et de meliore ī peiorē
statū p̄cipitatas. hoc et huius
cemodi vtunt̄ testimōniis. q̄ scili
cet melius fuerit in celestibꝫ q̄ ī
terrenis ꝯmorari. et corpꝰ humili
tatis assumē. noua quedā ꝑ
mo iā vetera hereseos sua ar
gumēta q̄rentes. Nos vero le
gētes illud b̄ti iob. maledicta
dies ī qua natus sū. et nox il
la in qua dixerūt ecce masculꝰ.
et maledcꝰ hō qui annūciauit
pr̄i meo dicēs. natus ē tibi pu
er. huic testimōnio coaptās. q̄
scꝫ melius sit. nō esse q̄ viuē
in suppliciis. Iuxta illud qd̄ simp

ti est. mors viro requies cui cō
clusit dn̄s viā suā. Et iterū. Quare
data ē misero lux. et vita hīs
qui ī amaritudīe aīe sunt. Et
in euangelio simpliciter dictū
legimꝰ. Melius ei fuerat si natꝰ
nō esset. nō quo sit qui natus
nō fuerit. sed quo meliꝰ sit
nō esse q̄ male eē. Aliud est
enī omnio nō esse. aliud cū sit
absqꝫ ulla īt'missiōe cruciari.
Quomō mortē quietā vite
misere p̄ferimꝰ. Vnde et amos
diē appellat tenebrarū. diē af
flictiōis. et iacob eo q̄ vixit
in labore et angustia. dies ui
te sue paruos et pessimos vo
cat. Et paulꝰ apls ~~diēs~~ dicit. vt
eripet nos de p̄nti sclo nequā.
Et iterū. Redimētes tps. qm̄
dies mali st̄. Hebrei quintū
mensē quo capta ihrlm. tem
plūqꝫ subuersū natiuitati
~~mee~~ ieremie supputāt. et ītri
cabilibꝫ q̄busdā et ī credibili
bus argumētis. Quod si ꝓbare
potuerit. quomō testimōniū
iob valeat interpretari nescio.
nisi forte et illū diē quadā ꝑ
figuratione et vaticinio fu
turorū ꝯuersiōis tēpli an
tiuidet. Quod q̄ ī ꝑpetuā soli
tudinē subuersa ciuitati
de sodoma et gomorra dicī
arbitror et oē tps in luctu

ut mane sit clamor et ulu-
latus meridie. Quod autem
fecit quia me non interfecit in vul-
ua deum significari putant iu-
det michi inquit corruptio et nus-
que omnia dicunt hyperbolice.
Nemo exponit causas cur
mortem preferat vite et omnia
non esse quam male esse subiun-
gens. Quare de vulua egressus
sum ut viderem laborem et dolo-
rem et consumerentur in confu-
sione dies mei. Capitulum 21

Verbum quod factum est ad iere-
miam a domino quando misit
ad eum rex sedechias phas-
sur filium melchie et sopho-
niam filium maasie sacerdotem
dicens / Interroga pro nobis dominum quia na-
bugodonosor rex babilonis
preliatur adversum nos si forte fa-
ciat nobiscum secundum omnia mira-
bilia sua et recedat a nobis.
Supra pontifex phassur si-
ve phassor qui percussit iemiam
pater huius emmer. hic autem
phassur filius est melchie.
hac ratione ne quis eundem putet.
Mittit autem sedechias rex ad pro-
phetam / nolens vel ipsum facie ad
principes ut credere per legatos nun-
cios recognosceret quam dominus
super urbem iherusalem et populo iudeorum
habeat sententiam. Et deinde infert
quia nabugodonosor rex babi-
lonis preliatur adversum nos.

ostendit iam obsessam iherusalem hec
a propheta scissa tunc sedechiam
Et nondum est quia in prophetis
maxime in ezechiele et iere-
mia neque regum temporum ordo ser-
vetur. sed propter quod iuxta his-
toriam postea factum est prius refer-
ri. et quod prius gestum sit postea
Aliud est enim hystoriam. aliud
prophetiam scribere. ut in presenti loco
sedechias qui in urbe iherusalem
captus est mittens scribitur ad
ieremiam eo tempore quo obside-
batur ierusalem. et postea nar-
ratur hystoria ioachim / fratris sui
qui ante eum rex fuit et ioachin
id est iechonie qui fuit filius
ioachim. sicut quibus dicitur in consequentibus.
Et dixit iemias ad eos.
Sic dicetis sedechie. hec dicit
dominus deus israel. Ecce ego convertam
vasa belli sive arma bellica
que sunt in manibus vestris et quibus
pugnatis adversum regem babilonis
et chaldeos qui obsident vos in
circuitu murorum. et congregabo
ea sive eos in medio civitatis huius
et debellabo vos in manu exten-
ta. et brachio forti sive excelso.
et in furore et in indignatione et
in ira grandi. et percutiam habitatores
civitatis huius. homines et iumenta
pestilentia magna morientur.
Frustra inquit repugnare vultis
chaldeis obsidentibus. et arma
bellica preparatis quia in media

tm̄ urbe usū habebitis· ut
armati ee̅ videamini· Celerū illi
obsidentibus ego vos debella
bo ī manu extenta· et brachio
forti· meoqȝ furore et indignati
one p̄ mira· ut et vos et oēs
q̄ sp̄ nt fame et pestilentia
ī media urbe moriatur· Et quod
q̄de et factū legim⁹· Absqȝ ul
la enim corona strepitu qȝ pug
tātā nantiū urbs tanta obsidione cap
ta est. ut quos vinceret nō
haberet· sed q̄s tm̄ caperet.
Meliores aut fuerūt vulnati
gladio q̄ĩ occisi fame· - -

Et post hec ait dn̄s dabo
sedechiā regē iude et servos
eius et p̄plm ei⁹· et qui dere
licti sūt in civitate hac a pes
te et gladio et fame ī manū
nabugodonosor regis babi
lonis· et ī manu inimicor̄
eor̄· et in manū q̄rentiū aiā3
eor̄· et percuciet eos ī ore gladij·
et nō flectet· nec parcet nec misere
bitur· Hoc q̄d nos transtulim⁹
ī manu nabugodonosor re
gis babilonis· et ī manū ini
micor̄ eor̄ in lxx nō habet.
Et pro eo q̄ diximus nō flec
tet neqȝ parcet nec miserebi
lxx transtulerunt nō parcam
nec miserebor· Meliusqȝ ē
iuxta hebraicū ut crudel' et
terribilis sn̄ia magis regis ba
bilonis· q̄ dn̄i ee̅ videatur.

Primū aut de universa urbe p
phetatū est. nūc sp̄aliter de sede
chie p̄dicit et p̄plo eius qui
residui fuerūt post pestem
gladiū et famē q̄ a nabugo
donosor babilonis rege ca
piendus sit· interficiendusqȝ cū
amicis suis gladio· nec ullā
eius speret miam· cuius feda
et necessitudinis pīmo p̄
seruit· Et ad p̄plm hunc
dices. hec dicit dn̄s· Ecce ego
do corā vob' viā vite et viā
mortis· Qui habitauit ī urbe
hac morietur gladio et fame
et peste: qui aūt egressus fuit
et transfugit ad chaldeos qui
obsident vos vivet· et erit
ei aiā sua q̄ spoliū· Posui
enim faciē meā sup civitatē
hanc ī malū et nō in bonū.
In manu regis babilonis
dabitur. et exuret eā igni· Hys
qui a rege missi sūt et ad p̄phe
tā venerant de p̄ecandū· ut ī
rogaret pro eis dn̄m· supio
ri respōderat· et q̄ referret
regi sedechie· nūc hortatur ut
respondeat p̄plo· datqȝ cōsi
liū ut transfugiat ad chaldeos
contra regiā voluntatē· Quod
periculosū fuisse p̄phē nullꝰ
ignorat· Vn̄ et mortē sibi
precentur et dixit· maledicta di
es in qua natꝰ sū· et qua de

vulva egressus sit ut videret la-
borem et dolorem. Non quo levius sit
necdum captis dare consilium se ul-
tro dare captivitati, qui si passuri
naufragium imperet ut frangat navi-
gium et dissipata navi remos
tabulasque corripiat et se undis
tradant. Sed quo tolerabilius
sit totaliter captivos vivere quam gla-
dio fame et peste consumi. Sunt
qui hunc locum secundum tropologiam
sic edisserant: melius esse scientibus
se tradere disciplinae et maxime
philosophiae quam in ulla permanere
ecclesia in qua fames sit sermonis
et a cunctis populis hereticorum gladio doc-
trinaeque penuria et heretica peste
moriatur. Et domui regis iu-
da. Audite verbum domini domus da-
vid. Haec dicit dominus. Iudicate iu-
dicium et eruite vi oppressum de
manu calumpniantis, ne forte egre-
diatur sicut ut non egrediatur quasi ignis
indignatio mea et succendatur et non
sit qui extinguat. Quodque sequitur
propter malitiam studiorum vestrorum in lxx
non habetur. Quae supra dixerat et ad
populum hunc dices. Haec dicit dominus. con-
sequenter nunc infert et domui re-
gis iuda ut subaudiat dices. Haec
dicit dominus. Apo koinou
superiora et inferiora iunguntur ut
sit sensus: et ad populum hunc dices
haec dicit dominus. Porro iam sermo fit
ad domum regiam ob cuius maxime

culpam civitas obsidetur, ut emendet
errorem paenitudine et clementiam
domini consequatur. Iudicate inquit ma-
ne iudicium, non in tenebris iniqui-
tatis sed in luce iustitiae, et erui-
te vi oppressum de manu calumpnia-
toris, ut non accipiatis personam
in iudicio sed divitibus pauperes
opprimentibus magis apud vos
dei imperium valeat quam potentia
persequentis. Et si inquit hoc feceritis
nequaquam succendetur in vobis ignis
furoris mei nec inveniat materiam
quam consumat. Incredibilis quoque in
hoc loco dei clementia demonstra-
tur, ut de quibus supra dixerat:
posui enim faciem meam super civita-
tem hanc in malum et non in bo-
num, et in manu regis babilonis
tradetur et exuret eam igni, iam
domini ingruente sententia eos pro-
vocet ad salutem. Non quo igno-
raret urbem ierusalem esse capiendam, sed
quo liberum arbitrium hominis servetur,
ut non ignorantia futuri sed vo-
luntate propria perire videantur. Nam
et salvator sciebat populum
negaturum et se esse crucifigendum,
quippe qui hoc a prophetis saepe praedixe-
rat, et nihilominus commonebat
volens eos corrigere ad paeniten-
tiam, ut quamquam postea sustinue-
runt filio vineae eius occidit non
divina dominatio. Ecce ego
ad te habitatricem vallis solidae.

atque campestris ait dominus. qui dicitis.
quis percutiet. siue feriet nos. et
quis ingredietur domos nostras. Et
visitabo super vos. Et deinceps sequitur.
iuxta fructum studiorum vestrorum dicit
dominus. in lxx non habetur. Et succen-
dam inquit ignem in saltu eius et devora-
bit omnia in circuitu eius. Pro habita-
trix vallis solide atque ~~et~~ cam-
pestris lxx transtulerunt. ecce ego
ad te qui habitas in valle sor cam-
pestri. pro quo symachus pe-
tram. theodosio obsessam interpre-
tati sunt. aquile prima editio solidam
secunda tyrum. Sor enim siue sur li-
ngua hebrea et tyrum et silicem et
coartatam sonat. Loquitur autem
contra ierusalem que obsidione valla-
ta est. siue in similitudine tyri
que mari grandi. ita babiloni-
o exercitu cingitur. et evadere non
potest. Aut certe que se instar pe-
tre durissime inexpugnabilem
putat atque robustam pro solidi-
tate murorum. et magnitudine.
et dicit. quis terrere nos po-
terit. et quis ingredietur domos
nostras. Cui e contrario loquitur
deus. ego visitabo vos. meum
evadere oculum non poteritis. Visi-
tabo autem vos in perniciem. et red-
dam vobis fructum malicie vestre.
et ego succendam ignem in saltu
vero non babilonius ut putatis.
non rex chaldeorum. sed mea her-
cia ira perficiet. Saltum autem

vocat ierusalem. et omnem circa regio-
nem. que frugiferas arbores bo-
norum operum non habet que sit incendio
preparata. Pulchreque vallem ap-
pellat campestrem que plana sit hos-
tibus. et non montem excelsum qui
difficulter ascendi potest. iuxta quod in
ysaia dicitur. visio vallis syon.
Cetum tradit ad domum regiam. et ad
vrbem metropolim prophetatur. re-
feramus ad ecclesiasticum ordinem.
et principes ecclesiarum eos dici tra-
at qui se superbie et diviciis. las-
civieque tradiderint. Necessari
quod domus regia est ab initio li-
babitur. quomodo et qui stirpe
fuere david pauci admodum se-
cuti qui placuerunt domino ut ip-
se david. ezechias et iosias.
magnaque per principum et stir-
pis regie. in universum populum
unum dei promouerunt. xxii.

Hec dicit dominus. descende
in domum regis iuda. et
loqueris ibi verbum hoc et dices.
Audi verbum domini rex iuda qui sedes
super solium david. tu et servi tui et po-
pulus tuus qui ingredimini per por-
tas ~~[illegible]~~ istas. Hec dicit dominus.
Facite iudicium et iusticiam. et li-
berate vi oppressum de manu ca-
lumpniatoris. et advenam et pu-
pillum et viduam nolite contristare
neque opprimatis inique. neque in-
pie. et sanguinem innocentem ne ef-

fundatis in loco isto. Si enim
facientes feceritis verbum istud ingre-
dientur per portas huius reges se- domus
dentes de genere david super thronum eius
et ascendentes currus et equos
ipsi et servi et populus eorum. Quod si
non audieritis verba hec per me-
metipsum iuravi dicit dominus. quia
in solitudinem erit domus hec.
Hec visio sermo hic sermo domini
vel antequam fit ad prophetam quod sedechias
cum eum nuntios mitteret
vel certe postquam nuntius prece-
pit quod regi referre deberent. Pre-
cipit iheremie ut nequaquam per nuntios
loquatur ad regem. sed ipse va-
dat ad palatium. et ibi loqua-
tur ei. Simulque animadvertamus di-
vinam sapientiam quod per nuntios iubet
tristia nuntiari mixtis et prospe-
ris si agere voluit rex penitenti-
am. Hic vero quod ipsi imperatur ut per-
gat non tristia nuntiat. et captivitatem
iam iamque futuram. sed mo-
net quid facere debeat ut vitet
impendentem sententiam dei. Regum
est proprium facere iudicium et ius-
ticiam. et liberare de manu ca-
lumpniatorum vi oppressos. et per-
grino. pupilloque et vidue. que
facilius opprimuntur a potentibus
prebere auxilium. Et ut curam preceptorum
dei eis inicerent. intulit.
nolite contristare. ut non solum
cruciatis. sed ne patiamini per
vestram conniventiam ab aliis con-
tristari. Et sanguinem innocen-
tem non effundatis in loco isto. Ho-
micidas enim et sacrilegos et ve-
nenarios punire non est effusio
sanguinis. sed legum ministerium.
Si mandatum hoc feceritis o reges
iuda. tenebitis pristinam potes-
tatem. et cum ambitione ingre-
diemini portas ierusalem. Si autem
facere nolueritis. o domus regia.
non tam deum exitum delitatis
quam tue voluntatis. ut omnis civi-
tas redigatur in solitudinem. Et
quid regie domui dictum est. in-
telligant episcopi. sociique eorum pres-
biteri atque dyaconi. et ordo ec-
clesiasticus. Quod si fecerint que pre-
cepta sunt. et inter cetera sanguinem
innocentem non fuderint. scandali-
santes minimos quosque. et pre-
cinctes conscientias singulorum.
obtineant traditam sibi a domino
dignitatem. Sin autem facere no-
luerint atque contempserint ipsi re-
digant ecclesiam in solitudinem.
Ingrediuntur autem de genere david per
portas ierusalem. et sedet super thro-
num eius qui interpretatur fortis
manu. et ascendunt currus et equos.
qui refrenant et suas et populi
perturbationes. et composito in
ecclesiam ingrediuntur gradu. et mi-
nistrorum utuntur choro. Ubique ex omni
parte continentium. Et ut verum
fore credamus iurat per se. quia

uixta aplm maiorē alui per
quē uirā posset nō habet.
Quia hec dicit dn̄s sr̄ do
mū siue ad domū regis iuda
Galaad tu in caput sū princi
pui libani si nō posuero te in
solitudinē urbes inhabitabiles
et sāctificabo sup te interficiente
uiri et arma eius. et succidet
electas cedros tuas. et precipi
tabunt. siue mittet ignē. et per
transibunt gentes multe p ciuitate
hanc. et dicet unusquisque pximo
suo. Quare fecit dn̄s sic ciuitati
huic magne. Et respondebunt eo
q dereliquerint pactū dn̄i dei sui.
et adorauerint deos alienos.
et seruierint eis. Galaad quā
possedit dimidia tribꝫ manas
se trās iordanē septuaginta comme
morat. in quo mōte laban con
secutꝰ ē fugientē iacob. et mōs
iuxta genesim nomē accepit
soros. id est tumulꝰ testimo
nii. eo q ibi iacob labanque iu
rauerint. in aceruū lapidibꝫ con
gregatis. Est aūt caput sū pri
cipii libani mōtis excelsi. qui
uniuersus cedris cōsitus ē. iuxta
illud dauid canentis. et commoue
bit dn̄s cedros libani. Et alibi.
uidi impiū superexaltatū et ele
uatū sicut cedros libani. Et in
zacharia legimꝰ aperi libane
portas tuas. et comedat ignis
cedros tuas. Igitur p̄senti loco
qr ad domū regiam loquebatur
p mettaforā loquitur ad templū.
siue ad domū stirpis iuda. q
ipa sit in excelso. siue q de tem
plo atque sanctuario omī p̄ceptū re
media poscebant. Vnde et hic
de ipsa commemorat. nunquid resina
nō est in galaad. aut medicus
nō est ibi. Quare nō ascendit ci
catrix filie populi mei. Cōminatur
igitur regie domui et urbi ierlm
et templo. qd uocat libani caput.
q redigendū sit in solitudinē.
cū uniuersis urbibꝫ suis. nō
potentia regis babilonis. sed
dn̄i iussione q dicit. sanctificabo sr̄
te interficientē. Hoc aūt uocatur
nabugodonosor. et oīs eius
exercitus. qui exequitur sententiā
dei. Et succidet inquit electas ce
dros tuas. potentes quosque et
principes ciuitatis. et mittet in i
gnē ut oīa deuorans flāma con
sumat. Cumque deleta fuerit uni
uersa trāsibunt gentes multe per
ciuitatē et templū qd eis prius
ingredi nō licebat. Et unusquisque
loquitur proximo suo. Quare fecit
dn̄s ciuitati inclite et magne
tā subitā et tā grandē euersio
nē. Respondebunt que inquit qui
interrogati fuerint et exponet
causas ruinarum dicentes q reli
querint pactū dn̄i dei sui. et
pro deo idola uenerati sunt. Au
diat hoc etiam urbis domus

regia et principes eius et cedri que
elevantur usque ad nubes verticem
suum et per superbiam loquuntur. quis
nos videbit. quod cito flamma domini
consumantur. si noluerit illius pre-
ceptis acquiescere. Alia autem est sig-
nificatio in effectoris et armorum
eius. alia sacerdotum et eorum
qui ministrant domino.

Nolite flere mortuum neque
lugeatis super eum fletu. plangite
eum qui egreditur. quia non revertetur ul-
tra nec videbit terram nativita-
tis sue. Quia hec dicit dominus ad
sellum filium iosie regem iuda. qui
regnavit pro iosia patre suo.
qui egressus est de loco isto. non
revertetur huc amplius. sed in loco
ad quem transtuli eum ibi morietur. et
terram istam non videbit amplius.

Iosias rex iustus tres filios ha-
buit. ioachas et ioachim et se-
dechiam. Quorum primum rex e-
gipti pharao nechao capti-
vum duxit in egiptum. ibique mor-
tuus est. et constituit regem fra-
trem eius eliachim. Quo mor-
tuo regnavit filius eius iecho-
nias. quia nabugodonosor
rege babilonis cum matre et prin-
cipibus ductus est in captivitatem.
pro quo patruus eius regnavit
sedechias. qui capta ierusalem
ductus est in babilonem. Querit

qui sit iste quem flere non debent.
ducendusque sit in captivitatem
et ultra non reversurus. cum tres
capti sint atque transducti. He-
brei putant hoc omnibus convenire.
id est et ioachas et iechonie
et sedechie. appellatique omnes
filios sellem suum sellum quod in hebraico
interpretatur consummacio vel completio eo quod
regnum iuda in ipsis finitum sit.
Michi autem proprie hoc dici videtur
de sedechia. de quo et presentis
et preteriti capituli prophecia est. in quo
vere regnum iuda finitum est. per
Sub quo et urbs capta est. ductus-
que in babilonem. ibi mortuus
scribitur. Iste est sellum. id est consu-
macio atque completio filiorum iosie
regis iuda. qui regnavit pro
iosia patre suo. Iechonias autem
non fuit filius. sed nepos io-
sie filius ioachim. ut a princi-
pio visionis quam misit ad iere-
miam rex sedechias phassur fi-
lium melchie et sophoniam fi-
lium maasie sacerdotem usque ad
istud capitulum. omnia ad regem et de
rege sedechia dicta intelligamus.

Ve qui edificat domum suam in
iniusticia. et cenacula sua non in
iudicio. Amicum suum opprimit
frustra. et mercedem eius non red-
det ei. Qui dicit. Edificabo mihi
domum latam. et cenacula spacio-

spatiosa. Qui aperit sibi fenes-
tras. et facit laquearia cedrina.
pingitque synopide. Numquid regna-
bis. quoniam confers te cedro? Pater tuus
nonne comedit et bibit. et fecit iu-
dicium et iustitiam. tunc cum bene erat
ei. iudicavit causam pauperis. et
egeni in bonum suum. Numquid non
ideo. quia cognovit me dicit dominus.
Tui vero oculi et cor ad avaritiam
et ad sanguinem innocentem effun-
dendum. et ad calumpniam. et ad
cursum mali operis. lxx. O qui edifi-
cas domum tuam non cum iustitia
et cenacula tua non in iudicio.
Aput eum proximus operatur gratis
et mercedem ei non reddit. Edi-
ficasti tibi domum parvulam cena-
cula perflatilia. distincta fenes-
tris. et contignata cedro et lita
synopide. Numquid regnabis. ~~qui confers te cedro~~ quia tu contendis contra
achaz patrem tuum. Non comedent
et non bibent. Melius erat tibi
facere ~~iustitiam~~ iudicium et iustitiam
bonam. Non cognoverunt non iudi-
caverunt iudicium humili. neque iudi-
cium pauperis. Nonne hoc est igno-
rare te me dicit dominus. Ecce non
sunt oculi tui recti. nec cor tuum bo-
num. sed ad avaritiam tuam. et ut
sanguinem innocentem effundas. ~~[illegible]~~
et ad iniquitatem et homicidium.
ut facias ea. Utramque editionem

ex integro posui ut et hebraica ve-
ritas et difficultas vulgate e-
ditionis facilius cognoscatur. Est
autem sermo contra ioachim filium
iosie regis iude. de quo supra
diximus quem constituit nechao
pharao rex egipti pro ioa-
chaz fratre suo. quem vinctum dux-
it in egiptum. Regum autem et tam
regum quam paralipomenon narrat
xi a hystoria ~~[illegible]~~ annis regnas-
se in ierusalem ioachim filium io-
sie. et regnasse crudeliter. et
extitisse impium. et postea
mortuum. Nec tamen eius se-
pulturam narrat. hanc habente
scriptura sancta consuetudinem. ut
omnes reges et mortuos refe-
rat. et sepultos. hic autem pro-
prie narrat mortuum. et non
sepultum. de quo dicemus in pos-
terioribus. Plangit itaque sup-
radictum regem quod confidat in iniusti-
tia. et putat esse perpetuam regni
dignitatem. faciatque sibi cenacu-
la. et amicos opprimat ope-
rariisque non reddat mercedem
suam. et eternam palmam sui
edificationem arbitretur. Numquid
ait sermo divinus regnare
potes in perpetuum. quia conferre
te cupis cedro excelso patri
tuo. iosie videlicet regi iude.
Pater inquit tuus et comedit et

bibit et fruitus est copiis regni-
nec tamen in eo offendit deum.
quod habuit divitias. sed in eo pla-
cuit quod fecit iudicium atque iusti-
ciam. Et idcirco tam in presenti seculo
quam in futuro bene ei fuit et erit.
Iudicavit magis causam pauper-
is et egeni et in eorum refrige-
rium quos adiuvit. et sibi ipsi in
bonum suum. Hec autem omnia evene-
runt ei prospera quia me cognovit
dicit dominus. Tui vero o ioachim
oculi declinant ad avariciam.
et ut innocentem sanguinem fundas.
ad calumpniam. et ad cursum ma-
li operis. Iuxta lxx vero que sensum
habeant intelligere non possum. Cum
enim cetera sibi aliqua ex parte
consonant. illud quod infertur. numquid
regnabis. quoniam tu contendis in
achaz patre tuo. pro quo in hebreo
scriptum est. et hic sermo
cedrum significat manifestum est
quod nullum sensum habeat. illudque
quod sequitur non comedent et non
bibent. et cetera que inter se dis-
sipata sunt atque confusa. ut absque
veritate hebraice lectionis nul-
lam intelligenciam habeant. Possumus
autem huius loci iuxta anagogen
contra hereticos accipere. quod edificant
sibi domum non magnam et cenacula
ubertate latissima. sed parvu-
lam. Edificant autem non ministeria

atque iudicio aliena diripere
cupientes. Unde dicitur. edificasti tibi
domum parvulam cenacula per-
flatilia que circumferuntur omni ven-
to doctrine. et distincta fenestris.
Non enim habet pretium edificium
nec solidam [illegible] firmitatem.
et conpingnata magis cedro. Videntur
quidem conpingnatione lignorum pulcher-
rima. sed ad primos et persecucio-
num tempestate cito putrescunt et
corruunt. Itaque sinopide. Et
ipsi enim passionem domini et sanctos
polliceantur. sed in perpetuum non
regnant. quia contendunt. et ad ia-
cturam provocant. Achaz idest ce-
dunt patrem suum. Omnis enim hereticus
nascitur in ecclesia. sed de ecclesia
proicitur. et contendit et pugnat
contra parentem. Unde quia infertur non
comedent et non bibent subau-
di corpus et sanguinem salvato-
ris. ceteraque huius similia. Porro
reges omnes dicit inde descendere.
quod ignoraverint deum. nec habe-
ant rectos oculos. sed cor eorum
pronum sit ad avariciam. ut alie-
na diripiant. et deceptorum san-
guinem fundant. Hoc enim facere est
homicidium. Obscura lacune
dissenda sunt. Propterea hec
dicit dominus ad ioachim filium iosie
regem iuda. non plangent eum ve
frater et ve soror. non conpla-

bitur ei. ve domine et ve inclite. Se
pultura asini sepelietur putre
factus et proiectus extra portas
iherusalem. Hoc quod nos de hebreo po
suimus: non plangent eum ve frater
et ve soror in lxx non habetur.
Quod autem dicitur contra ioachim regem
iuda. et aperit enigma quod
prius videbatur occultum. et inter
fratres tres ambiguum solvitur. ut
non sit sermo de ioachaz neque
de sedechia. sed proprie de ioachim
quem interfectum a latrunculis chal
deorum syrie ammonitarum et moa
bitarum hebrea narrat hystoria.
Unde et ioachim mortuus scribitur
et sepultus tacetur. In libro die
rum legimus vinctum cathenis et
ductum in babilonem. nec ultra
quid refertur de eo. Pulchreque se
pulturam asini dicit eum sepelien
dum. ut aliis verbis significet
insepultum. hoc est a bestiis avibusque
lacerandum. Hec est enim asini se
pultura. Ascende libanum et
clama. et in basan da vocem
tuam. Et clama ad transeuntes. quia
contriti sunt omnes amatores tui.
Locutus sum ad te in habundantia
tua. dixisti. non audiam. Hec est
via tua ab adolescentia. quia non
audisti vocem meam. Omnes pastores
sive amatores tuos pascet ven
tus. et amatores sive amici tui

in captivitatem ibunt. et tunc con
funderis et erubesces ab omni mali
tia tua. Que sedes in libano et
nidificas in cedris quomodo conge
muisti cum venissent tibi dolores quasi
dolores parturientis? Per me
thaphoram. libani et basan. regi
onum et montium trans iordanem
ad iherusalem dirigitur quod frustra in e
gipto sit confisa. sive ad ipsum ioa
chim qui eo tempore regnabat in ie
rusalem. et ab egiptiis fuerat
rex constitutus. quod frustra egipti
orum speret auxilium. et quod ipsi
quoque a babilonio rege supe
randi sint. et ducendi in capti
vitatem. Quod autem ait. locutus sum
ad te hoc est ipse dominus per prophetas.
sive locutus sit ad te ut subaudi
atur prophete mei. Et tu in habun
dantia tua dixisti. Non audiam.
Arguit enim eam superbie. et quod di
vitiarum magnitudine abusa sit
in contemptum dei. Et narrat quod non
solum hoc tempore. sed ab initio quando
educta sit ab egipto non audie
rit vocem dei. Unde et omnes pasto
res eius et principes huc illucque
dispersi sunt et captivitati babi
lonie colla submiserunt. Quod autem in
fert. que sedes in libano. et ni
dificas in cedris. arrogantiam
suggillat. que de omni regum ha
bundantia tumuerat. Et quod instar

mulieris puerpere repentinus ei
dolor et subita veniat captivitas.
Quod ante nos diximus clama ad
transeuntes et in hebraico scriptum
est. lxx theodotionque
verterunt transmeare. symachus de-
contra. ut significet quod vox prophetie
de ierusalem usque ad montem liba-
num et basan debeat pervenire.

Vivo ego dicit dominus quia si
fuerit iechonias filius ioachim
regis iuda anulus in manu
dextera mea. inde evellam eum
sive te. et dabo te in manu que-
rentium animam tuam. et in manu quorum
tu formidas faciem et in manu na-
bugodonosor regis babilonis
quod in lxx non habetur. et in manu
chaldeorum. Et mittam te sive pro-
iciam te et matrem tuam que genuit
te in terram alienam in qua nati non
estis. ibique moriemini. et ad ter-
ram quam ipsi levant animam suam
ut revertantur. illuc non revertentur.
Supra dicebat. domui regis iu-
da hec loquitur. et deinde descen-
de in domum regis iuda. et ce-
terum. Hec dicit dominus super domum
regis iuda et in postero ordine
postquam locutus est de sedechia
qui ultimus regum fuit in ierusalem
revertitur ad ioachim fratrem eius.
qui ante eum regnavit. Cuius
vaticinatione completa nunc
loquitur ad filium ioachim nepo-
tem iosie regem ierusalem. iechoniam
qui et alio nomine appellatur ioa-
chim. Qui captivus a nabugo
donosor cum matre sua princi
pibusque et artificibus multisque
nobilibus ductus in chaldeam. ibique
mortuus est. Hoc itaque dicit. si
quomodo anulus non recedit de
manu portantis. et de digito dif-
ficulter elabitur: sic in manu mea
iechonias. tamen evellam eum. et tra-
dam regi babilonio. ibique cum ma
tre et omnibus sociis suis morietur.
et ultra terram iudeam quam deside
rat non videbit. Miserabilis grun-
nius qui ad calumpniandos sanctos vi
ros aperuit os suum. linguamque
suam docuit mendacium. Sexti pi
tagorei hominis gentilissimi unum
librum interpretatus est in latinum. di-
visitque eum in duo volumina. et
sub nomine sancti martiris sixti romane
urbis episcopi ausus est edere. In qui
bus nulla christi. nulla spiritus sancti. nulla
dei patris. nulla patriarcharum et pro-
phetarum et apostolorum fit mentio.
Et hunc librum solita temeritate
et insania anulum nominavit. qui
per multas provincias legitur. et
maxime ab hiis qui apatheian
et impeccantiam predicant. Quomodo
igitur dominus iechoniam instar a-
nuli de manu sua et digito

pectum se commiscat. ita lectorem
obsecro ut nescium librum abiciat
legatque si voluit ut ceteros
philosophorum libros non volumine
ecclesiastico. Soleo in commentariis
et explanationibus quorum mode
diversas interpretum sentencias
ponere. huiuscemodi miscere
sermonem. Quidam hoc dicunt
alii hoc autumant. nonnulli sic
senciunt. quod et ipse miserabilis
grunnius. et post multos annos
discipulus ioviniani. et illius ca
lumpniati sunt et calumpniantur
me sub alienis nominibus proprias
sentencias ponere. quod ego causa
benivolencie facio. ne aliquem eorum
nomine videar lacerare. Sed ista benignitas
versa est in calumpniam.
nunc dico et illi qui mortuus est.
et isti qui vivunt. et heresim illius
instaurare conantur. magistrum eorum o
rigenem hunc locum referre ad xpm.
quod de manu dei patris instar anu
li avulsus sit. et missus sit in
terram captivitatis in valle lacri
marum. crucique traditus. matrem
quoque eius. haut dubium quin sy
nagogam captivam. atque proiectam. et
non pertimescere ista commemorans
hoc quod sequitur. terra. terra. terra.
audi verbum domini. hec dicit dominus
Scribe virum istum abhominatum.
sive sterilem. et reliqua intelligere

de domino maiestatis. Scribit au
tem hoc ne discipuli eius ne
gare audeant in quinto stromatum
libro. Numquid vas fictile atque
contritum vir iste iechonias?
numquid vas absque omni volup
tate sive utilitate? Quare ab
iecti sunt ipse et semen eius et proiecti
in terram quam ignoraverunt?
Pro eo quod nos diximus. numquid
vas fictile atque contritum symma
chus transtulit. numquid purga
mentum sive quisquilie viles at
que proiecte. pro quo in lxx ni
chil habetur. sed hoc tantum inter
pretatus est. inhonoratus est iechoni
as quasi vas in quo nulla est uti
litas. Et cum hoc de iechonia
dicatur. filio ioachim audet
quispiam ad typum referre xpi.
et ex eo quod apostolus dicit. dominum
salvatorem ymaginem esse dei
invisibilis. primogenitum omnis
creature. id est sapientiam. verbum.
veritatem. vitam atque iusticiam.
eum appellari anulum qui proi
ciatur vel avellatur de manu domini.
et regi tradatur nabugodono
sor? Abiecti sunt inquit ipsi et
semen eius. et proiecti in terram.
quam ignorabant. Quod de iecho
nia factum nemo dubitat. Ie
chonias interpretatur domini preparatio
Cuius in presenti loco prima silla

ba idem dominum nomen aufert et ie
choniae ut subaudiatur proba
tionem exemplum tui operatus.
Terra terra terra audi sermo
nem domini. Hec dicit dominus. Scribe
virum istum sterilem. virum qui in diebus
suis non prosperabitur. Nec enim erit
vir de semine eius qui sedeat super
solium david. et potestatem habe
at ultra in iuda. Si voluero
per loca notare singula quanta
lxx vel praetermiserunt vel muta
verunt longum fiet. Perfecto enim
possit diligens lector ex utraque
editione considerare quid muta
tum quid additum. quid subtractum
sit. Pro sterili in hebreo scrip
tum est [illegible] quod aquila prima
editio sterilem. secunda aianriton [illegible]
id est non crescentem. Symmachus
vacuum. lxx et theodotio abho
minabilem et abiectum inter
pretati sunt. Et oritur questio
quomodo possit stare prophetia
de stirpe eius nullum esse genera
tum qui sedeat super thronum david.
nec principes fuerit ultra in iuda.
cum dominus atque salvator de huius
vitiis sit semine. super cuius or
tu [illegible] loquitur gabriel ad ma
riam. Ecce concipies in utero. et
paries filium et vocabis nomen
eius ihesum. Hic erit magnus.
et filius altissimi vocabitur. Et
dabit ei dominus deus sedem david

patris sui. et regnabit super do
mum iacob in eternum. et regni eius
non erit finis. Possumus ergo hoc
dicere quod illud quod deest in lxx.
viz in diebus eius non prosperabitur.
sive non crescet. ignorantibus fe
cerit questionem. lxx enim tantum
leguntur. Scribe virum istum abdica
tum hominem. quia non crescet de semine
eius vir. qui sedeat super thronum
david princeps ultra in iuda.
Quod in hebreo bis positum est. quod
putantes qui ab initio scripserunt.
in grecis libris additum subtraxe
runt. Videamus igitur quia in diebus ie
choniae non successit ei vir qui se
deret super thronum eius. Sed multo
post tempore de semine eius natus
sit qui solium eius obtinuerit.
Potest autem et sic solvi. Non se
debit quidem super thronum david
vir et homo. sed sedebit deus.
regnique eius non erit terrenum. et
breve ut fuit david. sed perpetuum
atque celeste dicente scriptura. Reg
nabit super domum iacob in eter
num. et regni eius non erit finis.
Natus est ergo de ioachim ie
chonias. de iechonia salathi
el. de salathiel zorobabel.
et per ordinem venitur ad christum. Sed
in diebus ioachim non successit
ei rex filius quomodo patri ipse
successerat. sed fuit in captivi
tate. et salathiel et zorobabel

et usque ad xpm nullus regiam
obtinuit potestatem. Hoc autem io-
nicus quia in hebraico scriptum est
e. In diebus eius et in tempore ipso
quo ille fuit. non erit vir qui
sedeat super solium david. Omnes
enim fuerunt captivi et de stirpe
david nullus dei tempus in terra iu-
dea tenuit principatum. Unde et
iosephus refert de sacerdota-
li gente et tribu levi fuisse prin-
cipes quibus successerit herodes
antipatri proselitus filius. et
postea sub vespasiano regnum
huius gentis primo per magnum im-
perium penitus fuisse deletum.

Ve pastoribus Ca. xxiii.
qui dispdunt et lacerant
gregem pascue mee dicit dominus.
Nunc o pastores qui dispditis
et dissipatis oves pascue me-
dicit dominus. Ideo hec dicit dominus
deus israel ad pastores qui pascunt
~~gregem~~ meum populum. Vos disper
sistis (gregem meum) et eiecistis eos. et non vi
sitastis. Ecce ego visitabo super
vos. maliciam studiorum vestrorum
ait dominus. Ego congregabo reli
quias gregis mei de omnibus terris
ad quas eiecero eos illuc. et con-
vertam eos ad rura sua. sive resti-
tuam illos ad pascua sua. et
crescent et multiplicabuntur. Et
suscitabo super eos pastores. et
pascent eos. Non formidabunt

ultra et non pavebunt. et nul
lus queretur ex numero dicit dominus.
Ad pastores sive de pastoribus
propheticus sermo est. Et quia de
iechonia penultimo rege iu-
dee. qui fuit de stirpe david le-
gimus scriptum. terra. terra. terra. au-
di sermonem domini. scribe virum is-
tum abdicatum sive sterilem. nec
erit de semine eius vir qui sede-
at super solium david. omnisque
spes regni iudaici fuerat am-
putata. transit ad principes ec-
clesie et synagoge cui sive
pastoribus derelicta atque dampa-
nata. Ad apostolos sermo fit. de
quibus dicitur. et suscitabo super
eos pastores. et pascent eos.
Non formidabunt ultra. et non
pavebunt. et nullus queretur ex
numero dicit dominus. Apostoli enim
confidenter et absque ullo timore
pascebant credentium gregem. et
reliquie populi israel salvabuntur
de omnibus terris. et convertentur
ad rura sive ad pascua sua.
Et crescent et multiplicabuntur.
Super malos autem pastores scri
bas et phariseos. visitabit
dominus propter maliciam studiorum
suorum. Possumus hoc iuxta tro
pologiam et de ecclesie principi
bus intelligere. qui tamen non dig
ne regunt oves domini. quod illis
abiectio atque dampnatio sal-

uel ipsis aliis tradiderunt quae dudum
in captivitatem duxerant. et reliquiae salue
fiant. Perdunt oves pastores
qui docent heresim. lacerant
et dissipant. qui scismata fa
ciunt. et excommunicatos quos contra iusti
ciam ab ecclesia separant. non visi
tant quos penitentibus coniungunt
manum. Quorum omnium miserebitur
dominus. reddens eis pessima pas
cua. et malos pastores au
feres. Ecce dies veniunt di
cit dominus. et suscitabo David germen
iustum sive orientem iustum. et regna
bit rex et sapiens erit. sive in
telliget. et faciet iudicium et ius
ticiam in terra. In diebus illis salua
bitur iuda. et israhel habitabit con
fidenter. Et hoc est nomen quod
vocabunt eum sive vocabit eum dominus
iustus noster sive iusticia nostra. quod
hebraice dicitur .   hoc quod
in lxx male additum est. in pro
phetis porrexit apud iudeos. Se
cundo enim capitulum sequitur. quod
ab eis praetermissum est. Quo
finito. titulus est ad prophetas
vel contra prophetas. de quo in suo
dicemus loco. Abiectis igitur pasto
ribus synagoge. scribis videlicet
et phariseis. et salvatis re
liquiis ex israhel. apostolis atque evange
listis in locum principum constitutis
inducitur pastor pastorum et prin-

cipes principum. et rex regum. et
dominus dominantium. Christus videlicet salva
tor noster. Qui iuxta zachariam est germen
iustum. sive oriens iustus. de quo
legimus. Orietur in diebus eius iusti
cia et habundancia pacis. et in alio
loco. Ecce vir oriens est nomen
eius. et subter eum orietur et edi
ficabit templum domini. Ut quomodo
in ysaia emanuel appellatur.
hoc est nobiscum deus. sic in iheremia
nomen accipiat iusticia nostra.
unde et apostolus loquitur. Qui factus est
sapiencia a deo nobis. et iusticia et
sanctificacio et redempcio. Cui contrarius
antichristus et imitator eius diabolus.
in zacharia stultus pastor di
citur. Et faciet iudicium et
iusticiam in terra. Non enim pater
iudicat quemquam. sed omne iudicium
dedit filio. In diebus illis et
due et decem tribus iudas et israhel
pariter salvabuntur. et duabus vir
gis iuxta ezechiel una virga
fiet. Nomenque eius iuxta lxx. quo
vocabit eum dominus appellabitur
iosedech. id est dominus iustus. Si
secundum hebraicum qui dixerunt
nomen eius vocabunt dominus dicent
iusticia nostra. hoc enim significat
adonay.   pro quo sy
machus vertit. domine iustifica
nos. Propter hoc ecce dies
veniunt dicit dominus. et non di
cent ultra vivit dominus qui eduxit

ii filios ist'

et filios isrl' de terra egipti. sed
uiuit dns qui eduxit et ad-
duxit semen domus isrl' de ter-
ra aquilonis. et de cunctis terris
ad quas eiecerat eos illuc. et ha-
bitabunt in terra sua. Hoc ex-
emplum in lxx non habetur. Cuius
sensus est quod nequaquam per moy-
sen populus dei de egipto libe-
retur. sed per ihesum xpm de omni
orbe terrarum in quem dispersus fuerit.
Quod ex parte et nunc completur in
mundo. et ex toto complebitur
quando de oriente et occidente. sep-
tentrione et meridie venient
et discumbent cum abraam. ysa-
ac et iacob. ut postquam subin-
trauerit plenitudo gentium. tunc
omnis isrl' saluus fiat. Ad pro-
phetas siue in prophetis vel
contra prophetas. Hic titulus quem supra
diximus in editione lxx finis
anterioris capituli positus est ubi
scriptum legimus. et hoc est no-
men quod appellauit eum dns
iosedec in prophetis. Quod plei-
que ignorantes varia expla-
nationis deliramenta confin-
gunt. multoque melius fuerat
simpliciter inscientiam confiteri.
quam imperitie sue alios here-
des facere. Est autem sermo contra
prophetas. immo pseudoprophe-
tas. ihrlm et samarie. quos
nunc communi et vulgato nomine
prophetas vocat. De quibus scrip-
tum est in consequentibus. et in

prophetis samarie vidi iniquita-
te. et in prophetis ihrlm vidi hor-
ribilia. Quod autem ponit iudicio-
ne (et) ostendit superiora de prophe-
tis dicta domini. que et ipsi pseu-
doprophetarum sileo extiterunt.
Contritum est cor meum in
medio mei. siue in me. contre-
muerunt siue commota sunt omnia
ossa mea. Factus sum quasi vir
ebrius. et quasi homo madidus siue
soporatus vino a facie domini. et a
facie verborum sanctorum eius. siue a fa-
cie decoris glorie eius. Conside-
rato vultu omnipotentis dei. hoc
est patris. et considerato vultu
filii. qui iuxta apostolum splen-
dor glorie illius appellatur. et
forma substantie dei/ propheta et animo
et corpore perhorrescat et intelligit
esse se nichili secundum quod in alio
loco dicit. Ut iumentum factus
sum apud te. Hanc victimam con-
scientie et humilitatis sue offert
deo. iuxta illud quod in psalmis
scribitur. Sacrificium deo spiritus contri-
bulatus. cor contritum et humiliatum
deus non spernit. Ossa autem que
contremuerunt siue commota sunt
illa intelligamus. de quibus idem
dauid canit. Omnia ossa mea di-
cent. domine quis similis tui. Factus est
quasi ebrius. et quasi homo madidus
siue superatus vino. nullam ha-
bens intelligentiam. nullamque
sapientiam. Dns enim nouit cogi-

tationes hoim. qm vane sunt.
Si aut hoc ita e. ubi sut qui p
fecta in hoie iusticia pdicat:
Et si viderint de suis se hordi
tere. no de semetipss. Certe
nullu puto sanctiore esse Ie
remia. qui virgo. pheta sci
ficatusq in utero . pononoie
pfigurat dnz saluatore. Je
mias eni intt dni excelsus.
Quia adulteris repleta
est terra. qr a facie maledicti
oms sii iuramenti luxit tra.
Arefacta st arua su pascua
deserti. Factus e cursus eo
malus. et fortitudo eo dissi
milis. Hoc qd nos de hebraico
posuim. qr adulteris reple
ta est tra in lxx no he. qui ui
tamentu dixere pro maledicti
one. Redditq causas qppt
adulteria et maledicta sive
fluui sup [struck] iuramenti pmo
piuuia. frugu sterilitas conse
cuta sit. Quitqd de tra uide
a iuxta littera intelligis. re
fer ad cogregatione creden
ciu. qm ppt adultia et me
dacia sive piuuia. plutui et
donationu dei. sterilitas sm
ecutus sit. Propheta naqz et
sacerdos polluti st. et i domo
mea iueni malu eo d dns
Ideo via eo erit qi lubricu
in tenebris. Impellent eni et
corruent i ea. qr afferam iueni
feram sup eos mala. anu visita
tionis eo. ait dns. Quando in
ecclia dei. et maxie in pncipi
bz eius inueniut mala. suam
ee zpletu. ppheta et sacerdos
polluti st. in domo mea iueni
mala eo ait dns. Domus at
xpi ecclia est. de qua et paulus
scribit. ad thimotheu. ut scias
quomo oporteat te in domo
dei conuersari q est ecclia dei vi
ui. columpna et firmamentu
veritatis. In ppheta doctore ac
cipe. in sacerdote ministerii
dignitate. Qui si puamete
zsenserint erit via eo in lu
bricu. et in tenebris. nec habe
but loquente. Ego lux i mun
du veni. ut ois qui credit i me.
i tenebris no maneat. Vn sco
loqtur. oes tenebras fugies
Signatu est st nos lume vul
tus tui dne: dedisti leticia in
corde meo. Qui aute fuerint
in tenebris. et in via lubrica
errore videlicet hetico ad o
ne motu ipellent et corru
ent. et i feret sup eos dns ma
la. no quo mala sint ut dns
mala iferat. sed mala his
qui sustinet supplicia. Itaq
eade et mala sut et boa. ma
la iuxta eos quos cruciant.
bona iuxta eos quos emedant

Et non dicit hoc quod annus visitationis omnis sit correctio ~~peccati~~ atque cruciatus. Iuxta illud quod scriptum est: Visitabo in virga iniquitates eorum et in verberibus peccata eorum. Misericordiam autem meam non dispergam ab eo.

Et in prophetis Samariae vidi stultitiam, sive iniquitatem. Prophetabant in Baal et decipiebant populum meum Israel. Ego prophetas Samariae iuxta misticos intellectus propter hereticos dici puto, et omnes qui iactant falsi nominis scientiam. Quomodo autem prophetae Samariae qui idola colebant prophetabant in Baal ydolo, videlicet demonibus consentaneo, sic heretici quicquid loquuntur in ecclesia sive extra ecclesiam ut supplantent populum Israel qui plus tenebat deum, loquuntur in demonibus. Unde et signanter ait: Et in prophetis Samariae vidi stultitiam. Non enim erat in eis de quibus habetur Christus dei virtus et dei sapientia.

Et in prophetis Ierusalem vidi similitudinem sive horribilia: adulterium et iter mendacii, et confortaverunt manus pessimorum ut non converteretur unusquisque a malitia sua, sive a via pessima sua. Facti sunt mihi omnes Sodoma et quasi habitatores eius quasi Gomorra. Non solum in hereticorum conciliabulis haec recepta sunt, sed in prophetis quoque Ierusalem, id est doctoribus ecclesiae, vidi similia sunt horribilia adulterantium verbum dei et ingredientium per viam mendacii, ut hereticorum fallaciis acquiescerent, et confortaret manus pessimorum eorumque mala sive sceleribus adiungerent. Et quos corrigere debuerant, ducerent in interitum. Qui hoc fecerit, non semetipsum punitos. Fient et ipsi et hii quibus favent quasi Sodoma omnesque qui habitant cum eis nec recedunt a talibus quasi Gomorra. Multiter igitur quoniam vult doctrina pessima et gloriantur prophetae Ierusalem quod obtinuerint per mendacium et confortaverint manus pessimorum, finis eorum erit ut Sodoma et Gomorra.

Propterea haec dicit dominus exercituum ad prophetas: Ecce ego cibabo vos absinthio sive doloribus, et iuxta Symmachum amaritudine, et potabo eos felle sive aqua amara, quia a prophetis Ierusalem est egressa pollutio in omnem terram. Utamur hoc testimonio adversum eos qui epistolas plenas mendaciorum et fraudulentie atque periurii in orbem dirigunt, ut et aures polluant audientium et existimationem simplicium ledant, ut quod impleatur hoc in eis quod scriptum est: A prophetis Ierusalem est egressa pollutio in omnem terram. Non enim eis suf-

sunt iniquitate, propria devorare
et proximos ledere. sed quos
semel oderint per universum orbem
infamare conantur. et ubique se-
minare blasphemias.

Hec dicit dominus exercituum. No-
lite audire verba prophetarum qui prophe-
tant vobis et decipiunt vos. Visi-
onem cordis sui loquuntur et non
de ore domini. Dicunt hiis qui blas-
phemant me. siue abiciunt ver-
bum meum. locutus est dominus pax erit
vobis. et omni qui ambulat in pra-
vitate cordis sui dixerunt. Non
veniet super vos mala. Ne pu-
taret se propheta alienum esse a cul-
pa si perversis acquiescat docto-
ribus. nolite inquit audire verba
prophetarum. qui vobis prophetant
mendacium. et decipiunt vos.
Par enim erit pena et magistro
et discipulo. Non loquuntur ex o-
re domini. sed ea que in corde suo
simulaverint. Dicunt hiis qui
blasphemant. hereticis videlicet
atque perversis. sive qui abiciunt
sermonem meum. Dicunt. lo-
cutus est dominus. pax erit vobis
~~atque tranquillitas~~. ne timea-
tis dira supplicia nec vanis
comminationibus terreamini. pax
erit vobis atque tranquillitas. et
quicquid dicimus et annunciamus
vobis locutus est dominus. nec veniet
et super vos malum quod timetis

pro malis conscientia. sed bonum quod
vobis locutus est dominus. Quis enim
affuit in consilio domini et vidit et
audivit sermones eius. quis
consideravit verbum illius et audivit.
Ubi nos interpretati sumus in
consilio domini. et in hebreo scrip-
tum est bassod. aquila secreti. sy-
machus sermonem. lxx et theo-
docio substantiam sive subsisten-
tiam interpretati sunt. Et est sensus
Nolite credere o vulgus indoctum
prophetis vobis falsa nunciantibus.
qui dicunt. hec locutus est dominus.
pax erit vobis. non veniet super
vos malum. Quis enim possit dei
nosse secreta. Aut quo con-
nunciante domini didicere consilium.
Quomodo ad eos divine dispen-
sationis sermo pervenit. Quidam
dicunt nichil in hoc loco se repe-
risse putant ubi dei scribatur sub-
stantia. Ecce turbo sine tem-
pestas et commotio dominice indig-
nationis egreditur. et tempestas eius
pendens super caput impiorum veniet.
et non revertetur furor domini usque
dum faciat. et usque dum compleat co-
gitationem cordis sui. In no-
vissimis diebus intelligetis consilium eius.
Quia supra dixerat. locutus est
nobis dominus. pax erit vobis. et
quos corruperat ut non possent
ventura cognoscere. nec dei
nosse secreta. nunc ostendit

p(ro)vintia eos omnino nescire. p(ro)pter pa-
cem et securitatem tempestatem venire
babiloniam. et venire non super quos-
libet. sed super capita impiorum vel u-
niversi populi vel eorum qui falsa po-
pulo nunciabant. nec sit in preteri-
tis temporibus dei ira furorque placan-
dus. sed quod perrexit et sepissime co-
minata est opere complendum. et cogi-
tatione illius atque sententiam impiorum
suppliciis comprobandam. Cum autem
extremum captivitatis tempus adveni-
erit. et obtinuerit vos victor exul-
tans et magnus stridore invexerit
cathenarum. tunc intelligetis consilium
eius quod vos frustra nunc facitis iac-
tatis. Non mittebam prophetas.
et ipsi currebant. non loquebar ad
eos et ipsi prophetabant. Si stetis-
sent in consilio meo et nota fe-
cissent verba mea populo meo aver-
tissem utique eos a via sua ma-
la. et a pessimis cogitationibus suis.
Hunc sensum et apostolus implicat
ad romanos. Et sicut non proba-
verunt deum habere in noticia tradi-
dit eos deus in reprobum sensum.
ut faciant que non conveniunt
repletos omni iniquitate. mali-
cia. fornicatione. nequicia. ava-
ricia. et ceteris. Qui enim semel
se tradiderint falsis doctoribus
mendaciis atque periuriis et mor-
tibus decepti. non pedetemp-
tim non considerato gradu. sed
precipites ruunt ad interitum. et
sui et eorum quos deceperint.
nec loquitur eis dominus. sed ipsi
loquuntur qui ex ore domini. De quibus
et dicit. Si stetissent in consilio meo
hoc est si meae voluissent acqui-
escere voluntati. et nota fecis-
sent verba mea populo meo.
non blandientes eis nec adula-
tione perdentes. ~~falsas et mendaci-~~
~~nia~~ ut diceret. non habetis peccata.
perfectam iusticiam possidetis. sancti-
tas et pudicicia atque iusticia in
vobis tantummodo repperitur. et ego
non tradidissem eos in inmundi-
ciam et ignominiam. ut facerent
que non conveniunt. et sequerentur
cogitationes suas pessimas.
Contemplemur hereticos quomodo
semel desperantes salutem gu-
le se tradant et deliciis. ves-
cantur carnibus. frequentent
balneas. musco flagrent. un-
guentis variis delibuti que-
rant corporum pulchritudinem.
Semel enim futuram non sperant
nec credunt resurrectionem. quam
cum sermone non pandunt osten-
dunt operibus. Si enim crederent
ista non facerent. Et in hoc loco
ubi scriptum est. si stetissent in
consilio meo. aquila. symachus
et theodosio. et lxx ut supra
similiter transtulerunt.

Numquid deus e vicino ego
sum dicit dominus. et non deus de lon-
ge? Si occultabitur vir in abscon-
ditis et ego non videbo eum dicit
dominus. Numquid non celum et terram e-
go impleo dicit dominus? LXX. Deus
appropinquans ego dicit dominus.
et non deus de longe. Si abscon-
ditur homo in absconditis. et ego
non videbo eum dicit dominus? Numquid
non celum et terram ego impleo dicit
dominus? Aquila et symmachus similiter
interpretati sunt. Numquid deus de
propinquo sive vicino ego sum
et non deus de longe? LXX vero et theo-
dosio sensum vertere contrario ut di-
cerent. Deus appropinquans ego dicit
dominus. et non deus de longe. Cum simpli-
ciores asserant deum non tantum
vicina. sed et ea que longe sunt
agnoscere. nec presentia sed futura
conspicere. Isti vero ubique deum estima-
tes esse presentem. nec aliquem esse
locum ubi non assit deus. Quibus enim
et propius sanctis appropinquat deus
quomodo si vestimentum adheret
cuti. peccatores autem longe recede-
tes ab eo peribunt. Hunc sensum
et in psalmis legimus. Quo i-
bo a spiritu tuo? et quo a facie tua
fugiam? Si ascendero in celum tu
illic es. et si descendero ad infernum
ades. Si sumpsero pennas meas
diluculo. et habitavero in extremis

maris. Etenim illuc manus tua
deducet me. et ~~deducet~~ tenebit me dexte-
ra tua. Amos quoque in hec verba
consentit dicens. Si descenderint
usque ad infernum. inde manus mea
educet eos. et si ascenderint usque
in celum inde detraham eos. Et si
absconditi ~~fuerint~~ fuerint in vertice car-
meli. inde scrutans auferam eos.
et si celaverint se ab oculis meis.
in profundo maris. ibi manda-
bo serpenti. et mordebit eos.
Similiter in superiori psalmo. quia
tenebre autem non obscurabuntur
a te. et nox sicut dies illumina-
bitur. sicut tenebre eius ita et lu-
men eius. Quod autem in prophetis
crebro dicitur. hec dicit dominus. propterea
semper infertur ne contempnantur quasi
verba prophetarum. sed admoneant
magis dei sermonem esse quos
loquuntur. Audivi que dixerunt
prophete prophetantes in nomine meo
mendacium. atque dicentes. Somp-
niavi. sompniavi. sive vidi somp-
nium. Usquequo istud est in corde
prophetarum vaticinantium mendacium
et prophetantium seductiones sive
sine voluntates cordis sui. Qui
volunt sive cogitant facere ut ob-
liviscatur populus meus nominis mei.
propter sompnia eorum que narrat
unusquisque ad proximum suum. sicut
obliti sunt patres eorum nominis mei
propter baal sive in baal. [illegible]

Ista superior titulus contra prophetas
est siue ad prophetas quos proprie
pseudoprophetas intelligimus. Sunt
autem multa genera prophetandi.
quorum unum est somniorum quale
fuit in daniel. Porro et ad eos
propheticus sermo dirigitur qui cre-
dunt somniis. et omnia que cernunt
putant reuelationem esse diuinam.
que propter sanctos et seruos dei accipiuntur.
Nam si legimus pharao. et nabu-
godonosor impios reges uidisse
somnia. que uera fuerunt. non eorum
fuit meriti qui uiderunt. sed ut
comparatione eorum sancti uiri ioseph
danielque clarescerent. et dura
corda atque indomabilia tyran-
norum propria conscientia sentirent
dei maiestatem. Sunt hodieque
somniatores in ecclesia. et maxi-
me in meo grege. qui errores
suos dei iactitant prophetiam. et cere-
bro ingerunt somnia. Somniantes
quos corripit dominus dicens. Usque
quo istud in corde est prophetarum
uaticinantium mendacium. et pro-
phetantium seductiones cordis
sui. Hoc autem faciunt ut quomodo
antiquus populus qui de egypto e-
gressus est oblitus est nominis mei.
sic et posteri eorum obliuiscantur
mei. Huius sermonis autem prophetatio
non est in nomine domini. sed in
nomine baal. quod proprie idolum sy-
doniorum est. siue babilonium

et uetusto nomine appellatur bel.
Propheta qui habet somnium
narret somnium. et qui habet ser-
monem loquatur sermonem meum
uere. Quid paleis ad triticum
dicit dominus. Numquid non mea uer-
ba sunt sicut ignis ait dominus. et quasi
malleus siue securis conterens
petram. Eorum est exponere som-
nium qui dei merentur habere ser-
monem. et dicere. hec dicit dominus.
quibus locutus est dominus. in quibus
ueritas est et non mendacium frau-
dulentum. Quid sibi uolunt
hereticorum palee ad triticum ecclesie.
De quo iohannes baptista. plenius
loquitur. quod purget christus aream suam.
et uentilabro paleas uentorum
flatibus dispergendas urendasque
ignibus derelinquat. Triticum autem
condat in horrea. ut fiat celes-
tis panis. Et loquitur unusquisque
credentium. Gustate et uidete
quoniam suauis est dominus. Et pulchre
doctrina peruersa. paleis comparatur
que medullam non habent. nec pos-
sunt nutrire credentium populos.
Sed de manibus stipulis conterunt.
Et quia solent semper heretici pros-
pera polliceri. et celorum regna
peccatoribus pandere ut dicant. parata
sunt tibi regna celorum. potes in-
mitari maiestatem dei. ut absque
peccato sis. Accepisti enim liberi ar-
bitrii potestatem. et legis scientiam

per quam consequeris quod volueris.
Decipiunt enim blandiciis miseros
et marie mulierculas oneratas
peccatis. que circumferunt omni ven
to doctrine. semper discentes. et num
quam ad scientiam veritatis pervenien
tes. et omnes auditores suos
adulatione decipiunt. Idcirco
dominus verba sua ignem. hereticorum
paleis comparans dicit. Numquid
non verba mea sunt quasi ignis dicit
dominus. et quasi malleus conterens
petram. Ignis enim maxime sermo
nunciat futura supplicia. ut de
ficiat homines a peccando. et pa
leis peccatorum minatur incendium.
Ut hereticorum dura corda. et instar
silicis indomabilia sermonis
sui ~~mall~~ malleo conterantur. aufe
rens cor lapideum. ut ponat pro
eo cor carneum. molle videlicet.
et quod possit dei suscipere et se
rvare precepta. Tale quid et per
ezechiel dominus loquitur quod pseu
doprophete blandiciis suis ~~la~~
liniant parietem absque tempe
ramento. Qui postea verbere vehe
menti et veritate iudicii subru
atur. Et pseudoprophete consu
ant cervicalia sub omni cubito
manus. ut faciant peccatores re
quiescere. et nequaquam iram animi la
crimis mitigare dei. Pro mal
leo legis securim in scriptura sic. illam
videlicet. de qua baptista io
hannes loquitur. Iam securis ad

radices arborum posita est. Hec
securis infructuosas succidit arbo
res. Et hic malleus conterit
durissimos lapides. Unde et naum
propheta loquitur. Furor eius. Haut
dubium quin dei consumet principa
tus. et petre conterentur ab eo.
Hoc contra hereticos. Ceterum de ec
clesiasticis viris scriptum est quod mal
leus et securis non sunt audita
in domo dei. Propterea ecce e
go ad prophetas ait dominus. qui furantur
verba mea unusquisque a proximo suo.
Ecce ego ad prophetas ait dominus. qui
assumunt linguas suas et aiunt
dicit sive dormitant dormitatio
nem. Ecce ego ad prophetas sompnian
tes mendacium ait dominus. qui nar
rant ea et seducunt populum meum in
mendaciis suis. et in miraculis.
sive stuporibus. atque erroribus. cum
ego non misissem eos. nec mandas
sem eis. Qui nichil profuerunt populo hu
ic dicit dominus. Semper imitatur
mendacium veritatem. et nisi haberet
aliquam veri similitudinem decipe
re non posset innocentes. Quomodo
ergo in priori populo incedebant
prophete. atque dicebant. Hec dicit
dominus. et vidi dominum. et verbum domini
quod factum est ad illum. sive ad illum.
sic heretici assumunt testimonia
scripturarum de veteri et novo tes
tamento. et furantur verba sal
vatoris. unusquisque a proximo

suo prophetis et apostolis et euan
gelistis. Et assumunt linguas
suas ut colubris venena ore pro
nunciant. et dormitant dormita
tionem. De quibus vere dictum est. Dor
mitauerunt sompnum suum. et inue
nerunt nichil. Sed iuxta hebrai
cum. et ait dicit ut subaudiatur
dominus. aut certe sermo domini. Commi
natur itaque dominus se ipsum tam ma
gistros huiuscemodi esse venturum.
Qui seducunt populum eius in men
daciis suis. et in stuporibus suis
atque miraculis. Magna enim et in
credibilia et ingentia repro
mittunt ut seducant miseros.
Qui nichil profuerunt populo dei. et
illud implent apostoli. docentes que
non oportet. turpis lucri gratia.
Qui solet malis prospera et contra
ria bonis nunciare. Si
igitur interrogauerit te populus iste. vel
propheta dicens. Quid est onus domini
siue que est assumptio domini. dices
ad eos. vos estis onus siue as
sumptio. proiciam quippe vos allidam
vos dicit dominus. et prophetes et sacer
dos et populus qui dicit onus domini
siue assumptio. visitabo super vi
[illegible] super virum illum et super domum
eius. Hec dicetis unusquisque ad
amicum suum et ad fratrem suum. Quid re
spondit dominus. et quid locutus est dominus.
Et onus super assumptio domini ultra
non memorabitur. quia onus sui assumptio

// aut sacerdos

erit unicuique sermo suus. Ver
bum hebraicum massa. aquila
Arma id est onus et pondus
interpretatur. Symachus. lxx.
et theodotio assumptione. V
bique ergo graue est quod dominus com
minatur. et plenum ponderis ac
laboris et importabile. In titu
lo quoque lemma. hoc est pondus
dicitur. Vbicumque autem prospera
dominus pollicetur. siue post commi
nationem meliora promittit. ibi
visio dicitur. vel certe verbum domini.
Et perspicuum erat ex ipso titulo
prophetie. ponderis siue visionis
et verbi domini qualis vaticina
tio sequeretur. Et quia sepe prophete solebant
populo peccatori tristia nunciare. et
comminari supplicia ut eos reuer
terent ad penitenciam. clemens autem
et misericors dominus diu sentenciam
differebat. putabat deceptus
populus. et pseudoprophetarum fraude
seductus non ventura que dominus
minabatur. et rem seueram in ludum
et iocum conuerterat. prophetanti
busque prophetis qui irridentes di
cebant. Rursum hic videt pondus
et onus domini. Atque ita fiebat
ut nequaquam ultra visio. sed pro
ioci atque derisu onus et pon
dus appellaretur. Precipit ergo
dominus. ut siue populus siue propheta siue
sacerdos interrogauerit iam
quid sit pondus. vel que assumptio

domini. responderis eis et dices: Vos
estis onus et vos assumpcio. Abi-
ciam enim vos et proiciam alli-
damque et in terram faciam. Si quis autem
de cetero vel prophetarum vel sacerdotum
vel populi ausus fuerit onus
et pondus domini nominare, visitabo
inquit super virum illum et super domum
illius et eum delebo in perpetuum.
Dicat itaque unusquisque proximo
et amico suo nequaquam quod est
onus domini, sed quid respondit et
quid locutus est dominus. Ideo ob-
liviscimini onus et pondus, ut fiat
assumpcio in ore vestro ultra non
resonet. quia singulis hominibus
sermo suus et opus suum in
onus pondusque reputabitur
secundum illud quod scriptum est. Ex
ore tuo iustificaberis. et ex ore
tuo condempnaberis. Et pervertistis ver-
ba dei viventis domini exercituum dei
nostri. Hec dices. Sic dicetis ad
prophetam. quid respondit tibi dominus. et
quid locutus est dominus.
Si autem onus domini dixeritis.
hucusque in lxx non habetur. Et sequitur
propter hoc hec dicit dominus. quia dixis-
tis sermonem istum onus sit assump-
cio domini. et misi ad vos dicens,
nolite dicere onus sit assumpcio
domini. propterea ecce ego tollam. sive
assumam vos. et civitatem quam
dedi vobis et patribus vestris a fa-

cie mea. et dabo vos in obp-
brium sempiternum et ignominiam
sempiternam. que numquam oblivione
delebitur. Precepit dominus ut neque-
quam oneris et ponderis et as-
sumptionis sermo diceretur in
populo. sed responsionis et verbi
dei. Quod quia populus implere contempsit.
ipsum verbum interpretatur sicut eos
~~dices~~ et dicit. Quia dixistis quod
nolui. et hoc [cum] sepe prophetas mit-
terem. et iuberem ne diceretis. prop-
terea sermonem vestrum assumptionis.
oneris et ponderis in vobis
opere complebo. Assumam quippe
vos et tollam atque portabo. et
allidam. ac de sublimibus in ter-
ram corruere faciam. Non solum autem vos
sed et urbem vestram quam dedi
patribus vestris. et dabo inquit in
obprobrium et ignominiam sem-
piternam. que numquam oblivione
delebitur. Hoc autem et tempore baby-
lonie captivitatis factum esse
novimus. sed plenius atque perfec-
tius post salvatoris passionem
resurrectionemque complebitur quando
locutus est dominus. Relinquitur vobis
domus vestra deserta. et usque
ad finem eius sententia permane-
bit. Diximus et aliter [illegible]
iuxta lxx lemma non solum
assumptionem. sed et donum mu-
nusque significat. Ceterum quod sibi

ipse semper prospera promittebat
dicat eos nequaquam vltra hordi
te debere. Indignos enim esse eos
domus dei atque muneribus. quam
potius abiciendos. et a dei auxi
lio penitus relinquendos. Et ver
bis autem et interpretatione nominum
sepe res ostenduntur. vt abraham.
sarae. et petri et filiorum zebe
dei vocabula esse mutata significat
rerum mutatione. Et in her
rode propheta phassur dicitur pa
uor siue translatio. et colonus
siue peregrinus. Nondum quidem verba
dei vinctus constringi. exercitum
dei nostri. latini et greci codices
non habeant. et hebrei in suis vo
luminibus contra se legunt. quod
apertius misterium significat tamen.
Explicat commentariorum liber quartus.
Incipit liber quintus.

Quintus commentario
rum in ieremiam li
ber a duobus fratribus
eusebi. calathis
habet exordium. Quorum alter
recte fidei dulcedinem. alter heret
corum perfidie amaritudinem de
monstrabit. Quamuis ananias
filius asur repugnet ieremie.
et semeias necelamites prophe
tam mitti vinculat in carcere. et
sophonias sacerdos in perfecum
dei prophetarum verba contineret. tamen
veritas claudi et legari non potest.

vincta non potest. que et suorum pau
citate contenta est. et multitudine
hostium non terretur. Erige itaque cum moyse
ad celum manus. et antiquum
serpentem in heremo suspende.
statimque et amalech delebitur. et
venenatus morsus non preua
lebit. securusque preside domino cum ihe
su iordanis flumina transibit.
et pro vasta solitudine comedet
panem qui in bethleem nostro
natus est viculo. Capitulum xxv

Ostendit mihi dominus. et ecce
duo calathi. ficuum in sy
machum duo cophini plena ficis.
positi ante templum domini. postquam trans
tulit nabugodonosor rex babi
lonis iechoniam filium ioachim re
gem iuda et principes eius. et fabros.
et inclusorem de ierusalem. et adduxit
eos in babilonem. Calathus vnus
ficus habebat bonas nimis. vt
solent ficus esse primi temporis. et ca
lathus vnus ficus habebat ma
las nimis que comedi non po
terant. eo quod essent male. Et dixit
dominus ad me. Quid tu vides ieremia?
Et dixi. Ficus bonas bonas
valde. et malas malas val
de que comedi non possunt eo quod
sint male. Et factum est verbum domini
ad me dicens. Hec dicit dominus de
us israel. Sicut ficus hee bone. sic
cognoscam transmigrationem iuda quam
emisi de loco isto in terram chal
deorum in bonum. Et ponam oculos